

Způsob a rozsah individuální ochrany obyvatelstva ČR.

Ladislav Bulant

Bakalářská práce
2016

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta logistiky a krizového řízení

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta logistiky a krizového řízení
Ústav ochrany obyvatelstva
akademický rok: 2015/2016

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Ladislav Bulant**
Osobní číslo: **L13037**
Studijní program: **B2825 Ochrana obyvatelstva**
Studijní obor: **Ochrana obyvatelstva**
Forma studia: **prezenční**

Téma práce: **Způsob a rozsah individuální ochrany obyvatelstva ČR**

Zásady pro vypracování:

1. Zpracujte teoretickou analýzu na zadané téma, vymezte problematiku individuální ochrany a ochrany obyvatelstva.
2. Provedte dotazníkové šetření a následně zpracujte a proveďte analýzu dat v problematice individuální ochrany.
3. Na základě sesbíraných dat navrhněte případné změny a opatření ke zlepšení aktuálního stavu dané problematiky.

Rozsah bakalářské práce:

Rozsah příloh:

Forma zpracování bakalářské práce: **tištěná/elektronická**

Seznam odborné literatury:

[1] KRATOCHVÍLOVÁ, Danuše, Danuše KRATOCHVÍLOVÁ, ml. a Libor FOLWARCZNY. Ochrana obyvatelstva. Vyd. 2. Ostrava: EDICE SPBI SPEKTRUM, 2013. ISBN 978-80-7385-134-7.

[2] PITSCHMANN, Vladimír. Chemické zbraně a ochrana proti nim. Vyd. 1. Praha: MANUS, PRAHA, 2011. ISBN 978-80-86571-09-6.

[3] SÝKORA, Vlastimil. Prostředky pro ochranu dýchacích cest. Vyd. 1. Praha: MV-GENERÁLNÍ ŘEDITELSTVÍ HASIČSKÉHO ZÁCHRANÉHO SBORU ČR, 2008. ISBN 978-80-86640-95-2.

Další odborná literatura dle doporučení vedoucího bakalářské práce.

Vedoucí bakalářské práce: **Ing. Ivan Princ**
Ústav ochrany obyvatelstva
Datum zadání bakalářské práce: **5. února 2016**
Termín odevzdání bakalářské práce: **9. května 2016**

V Uherském Hradišti dne 12. února 2016

doc. RNDr. Jiří Dostál, CSc.
děkan

prof. Ing. Dušan Viřar, CSc.
ředitel ústavu

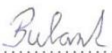
Prohlašuji, že

- beru na vědomí, že odevzdáním bakalářské práce souhlasím se zveřejněním své práce podle zákona č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, bez ohledu na výsledek obhajoby;
- beru na vědomí, že bakalářská práce bude uložena v elektronické podobě v univerzitním informačním systému dostupná k prezenčnímu nahlédnutí, že jeden výtisk bakalářské práce bude uložen v příruční knihovně Fakulty logistiky a krizového řízení Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně a jeden výtisk bude uložen u vedoucího práce;
- byl/a jsem seznámen/a s tím, že na moji bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, zejm. § 35 odst. 3;
- beru na vědomí, že podle § 60 odst. 1 autorského zákona má UTB ve Zlíně právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- beru na vědomí, že podle § 60 odst. 2 a 3 autorského zákona mohu užít své dílo – bakalářskou práci nebo poskytnout licenci k jejímu využití jen připouští-li tak licenční smlouva uzavřená mezi mnou a Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně s tím, že vyrovnání případného přiměřeného příspěvku na úhradu nákladů, které byly Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše) bude rovněž předmětem této licenční smlouvy;
- beru na vědomí, že pokud bylo k vypracování bakalářské práce využito softwaru poskytnutého Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně nebo jinými subjekty pouze ke studijním a výzkumným účelům (tedy pouze k nekomerčnímu využití), nelze výsledky bakalářské práce využít ke komerčním účelům;
- beru na vědomí, že pokud je výstupem bakalářské práce jakýkoliv softwarový produkt, považují se za součást práce rovněž i zdrojové kódy, popř. soubory, ze kterých se projekt skládá. Neodevzdání této součásti může být důvodem k neobhájení práce.

Prohlašuji,

- že jsem na bakalářské práci pracoval samostatně a použitou literaturu jsem citoval. V případě publikace výsledků budu uveden jako spoluautor.
- že odevzdaná verze bakalářské práce a verze elektronická nahraná do IS/STAG jsou totožné.

V Uherském Hradišti 9.5.2016

.....
podpis studenta

ABSTRAKT

Bakalářská práce je zaměřena na problematiku individuální ochrany obyvatelstva v České republice. Práce je rozdělena na dvě části - teoretickou a praktickou. V teoretické části je popsána ochrana obyvatelstva v širším pojetí až po její konkrétní opatření v České republice. Dále se zabývá tématem individuální ochrany obyvatelstva. V praktické části jsou provedena dvě dotazníková šetření vztahující se k dané problematice. Následně jsou z dotazníkového šetření, vyvozeny závěry a návrhy.

Klíčová slova:

Individuální ochrana obyvatelstva, prostředky individuální ochrany, improvizovaná ochrana, ochrana obyvatelstva, integrovaný záchranný systém.

ABSTRACT

This thesis is focused on the issue of individual protection of population in the Czech Republic. The thesis is divided into two parts – theoretical and practical. In the theoretical part there is described a protection of population in a broader sense to specific actions in the Czech Republic. Furthermore, the thesis is addressed on a topic of individual protection of population. In the practical part there are dealt two questionnaires connected to this issue. Finally, there are concluded proposals and conclusions from the questionnaires.

Key words:

Individual protection of population, means of individual protection, improvised protection, protection of population, integrated rescue system.

Rád bych poděkoval vedoucímu bakalářské práce panu Ing. Ivanu Princovi, který mi poskytl velké množství informací, cenných rad a připomínek a zejména odborné vedení při jejím zpracování. Dále děkuji kpt. Ing. Jaroslavu Bártovi z úseku Ochrany obyvatelstva a krizového řízení v Jihlavě za poskytnutí cenných materiálů a rad. V neposlední řadě děkuji také své rodině a přátelům za podporu během studia.

„Nevím, čím se bude bojovat ve třetí světové válce, ale ve čtvrté to budou klacky a kameny.“

Albert Einstein

Prohlašuji, že odevzdaná verze bakalářské práce a verze elektronická nahraná do IS/STAG jsou totožné.

OBSAH

ÚVOD	10
I. TEORETICKÁ ČÁST	11
1 OCHRANA OBYVATELSTVA	12
1.1 OCHRANA OBYVATELSTVA V NATO	12
1.2 OCHRANA OBYVATELSTVA V EVROPSKÉ UNII	12
1.3 OPATŘENÍ OCHRANY OBYVATELSTVA V ČESKÉ REPUBLICE	13
1.3.1 VAROVÁNÍ A VYROZUMĚNÍ	13
1.3.2 UKRYTÍ	14
1.3.3 EVAKUACE	15
1.3.4 NOUZOVÉ PŘEŽITÍ	17
1.4 INTEGROVANÝ ZÁCHRANNÝ SYSTÉM	19
1.4.1 ÚKOLY INTEGROVANÉHO ZÁCHRANNÉHO SYSTÉMU.....	19
1.4.2 ZÁKLADNÍ SLOŽKY INTEGROVANÉHO ZÁCHRANNÉHO SYSTÉMU.....	19
1.4.3 OSTATNÍ SLOŽKY INTEGROVANÉHO ZÁCHRANNÉHO SYSTÉMU	20
1.5 HASIČSKÝ ZÁCHRANNÝ SBOR ČESKÉ REPUBLIKY	20
1.6 POLICIE ČESKÉ REPUBLIKY	20
1.7 ZDRAVOTNICKÁ ZÁCHRANNÁ SLUŽBA	21
1.8 KRIZOVÉ STAVY	21
1.8.1 MIMOŘÁDNÁ UDÁLOST	21
1.8.2 KRIZOVÁ SITUACE	21
1.8.3 STAV NEBEZPEČÍ	22
1.8.4 NOUZOVÝ STAV.....	22
1.8.5 STAV OHROŽENÍ STÁTU	22
1.8.6 VÁLEČNÝ STAV	22
1.9 PRÁVNÍ ÚPRAVA OCHRANY OBYVATELSTVA	23
1.9.1 ÚSTAVNÍ ZÁKON Č. 1/1993 SB., ÚSTAVA ČESKÉ REPUBLIKY, VE ZNĚNÍ POZDĚJŠÍCH PŘEDPISŮ	23
1.9.2 ÚSTAVNÍ ZÁKON Č. 110/1998 SB., O BEZPEČNOSTI ČESKÉ REPUBLIKY, VE ZNĚNÍ ÚSTAVNÍHO ZÁKONA Č. 300/2000 SB.	23
1.9.3 ZÁKON Č. 239/2000 SB., O INTEGROVANÉM ZÁCHRANNÉM SYSTÉMU A ZMĚNĚ NĚKTERÝCH ZÁKONŮ, VE ZNĚNÍ POZDĚJŠÍCH PŘEDPISŮ	23
1.9.4 ZÁKON Č. 240/2000 SB., O KRIZOVÉM ŘÍZENÍ A ZMĚNĚ NĚKTERÝCH ZÁKONŮ, (KRIZOVÝ ZÁKON), VE ZNĚNÍ POZDĚJŠÍCH PŘEDPISŮ.....	23
1.9.5 ZÁKON Č. 241/2000 SB., O HOSPODÁŘSKÝCH OPATŘENÍCH PRO KRIZOVÉ STAVY A O ZMĚNĚ NĚKTERÝCH SOUVISEJÍCÍCH ZÁKONŮ, VE ZNĚNÍ POZDĚJŠÍCH PŘEDPISŮ	24
2 INDIVIDUÁLNÍ OCHRANA	25
2.1 ZÁKLADNÍ POJMY	25
2.2 PRÁVNÍ ÚPRAVA V OBLASTI INDIVIDUÁLNÍ OCHRANY OBYVATELSTVA	26
2.3 PROSTŘEDKY INDIVIDUÁLNÍ OCHRANY	27

2.3.1	DĚLENÍ PROSTŘEDKŮ INDIVIDUÁLNÍ OCHRANY	27
2.3.2	ZÁSADY SKLADOVÁNÍ PROSTŘEDKŮ INDIVIDUÁLNÍ OCHRANY	28
2.3.3	VÝDEJ PROSTŘEDKŮ INDIVIDUÁLNÍ OCHRANY	28
2.3.4	ODPOVĚDNOST OBCE ZA PROVEDENÍ INDIVIDUÁLNÍ OCHRANY OBYVATELSTVA.....	28
2.3.5	ODPOVĚDNOST KRAJE ZA PROVEDENÍ INDIVIDUÁLNÍ OCHRANY OBYVATELSTVA.....	28
2.4	DRUHY PROSTŘEDKŮ INDIVIDUÁLNÍ OCHRANY	29
2.4.1	DĚTSKÉ PROSTŘEDKY INDIVIDUÁLNÍ OCHRANY	29
2.4.2	PROSTŘEDKY INDIVIDUÁLNÍ OCHRANY PRO DOSPĚLÉ OBYVATELSTVO	31
2.5	PRINCIP OCHRANY DÝCHACÍCH CEST	31
2.5.1	FILTRAČNÍ PRINCIP	31
2.5.2	IZOLAČNÍ PRINCIP	31
2.6	HISTORIE PROSTŘEDKŮ INDIVIDUÁLNÍ OCHRANY.....	32
2.7	SOUČASNÝ VÝVOJ PROSTŘEDKU INDIVIDUÁLNÍ OCHRANY.....	33
2.8	BUDOVNOST PROSTŘEDKŮ INDIVIDUÁLNÍ OCHRANY	34
2.9	IMPROVIZOVANÁ OCHRANA.....	34
2.9.1	OCHRANA HLAVY	35
2.9.2	OCHRANA DÝCHACÍCH CEST A OČÍ	35
2.9.3	OCHRANA TRUPU	36
2.9.4	OCHRANA RUKOU A NOHOU	36
3	SHRNUTÍ TEORETICKÉ ČÁSTI.....	37
4	CÍL A METODY PRÁCE	38
4.1	CÍL PRÁCE	38
4.2	POUŽITÉ METODY	38
II.	PRAKTICKÁ ČÁST	39
5	DOTAZNÍKOVÉ ŠETŘENÍ PRO SLOŽKY INTEGROVANÉHO ZÁCHRANNÉHO SYSTÉMU.....	40
5.1	CHARAKTERISTIKA DOTAZNÍKOVÉHO ŠETŘENÍ A ZKOUMANÉHO VZORKU OSOB	40
5.2	VÝSLEDKY DOTAZNÍKOVÉHO ŠETŘENÍ U SLOŽEK INTEGROVANÉHO ZÁCHRANNÉHO SYSTÉMU	40
6	DOTAZNÍKOVÉ ŠETŘENÍ PRO OBYVATELSTVO	52
6.1	CHARAKTERISTIKA ZKOUMANÉHO VZORKU OSOB V DOTAZNÍKOVÉM ŠETŘENÍ	52
6.2	VÝSLEDKY DOTAZNÍKOVÉHO ŠETŘENÍ U OBYVATELSTVA.....	52
7	ZHODNOCENÍ VÝSLEDKŮ DOTAZNÍKOVÉHO ŠETŘENÍ.....	62
7.1	DOPORUČENÍ VYPLÝVAJÍCÍ Z VÝSLEDKŮ DOTAZNÍKOVÉHO ŠETŘENÍ	64
ZÁVĚR	67	
SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY.....	68	
SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK.....	71	
SEZNAM OBRÁZKŮ	72	

SEZNAM GRAFŮ	73
SEZNAM TABULEK.....	74
SEZNAM PŘÍLOH.....	75

ÚVOD

Od samého vzniku lidské společnosti bylo vždy prioritou zajistit její ochranu. Dříve se jednalo spíše o ochranu proti válečným tažením a ozbrojeným střetům, později se však společnost začala věnovat ochraně před vlivem mimořádných událostí, a to zejména těch, které vznikly působením přírodních sil, jako jsou například povodně a požáry. S rozvojem civilizace začalo přibývat také událostí antropogenního charakteru způsobených zejména vývojem výrobního a chemického průmyslu.

Vzhledem k dnešnímu rychlému a uspěchanému rozvoji lidské společnosti počet těchto mimořádných událostí roste. Zvyšuje se množství mimořádných událostí přírodního nebo antropogenního charakteru, které vyžadují zásah složek integrovaného záchranného systému. Příčinou je zejména stále se rozvíjející chemický průmysl, který ohrožuje společnost možným únikem nebezpečných látek, ať už při jejich výrobě, skladování nebo při samotné přepravě. Alarmujícím rizikem je také možná havárie jaderné elektrárny. Dalším ohrožujícím faktorem je zvýšené riziko teroristické útoky na veřejných místech s velkou koncentrací osob, a to za použití nebezpečných látek. Cílem těchto útoků se mohou stát přehrady nebo i jaderná zařízení. V neposlední řadě je nutno zmínit i případnou hrozbu válečného konfliktu. Stát zajišťuje ochranu obyvatelstva pro případ možných mimořádných událostí a vzniku krizových situací. Situace v současné Evropě a ve světě není bezpečná a stabilní, nelze plně předvídat její další vývoj ani případná rizika, a proto je potřeba zvyšovat bezpečnostní opatření, která před nimi obyvatelstvo ochrání.

Téma individuální ochrany patří mezi primární opatření ochrany obyvatelstva v České republice. Alespoň základní přehled o dané problematice by měl mít každý občan a měl by především vědět, jak se případně zachovat při vzniku mimořádné události. Právě tyto informace totiž mohou zachránit život jedince nebo mohou pomoci v záchraně života a zdraví někoho z jeho okolí. K základním znalostem patří informace o správném použití prostředků individuální ochrany, které stát zajišťuje pro určené skupiny obyvatelstva, nebo které si každý jedinec může zakoupit ve specializovaných obchodech. Důležité je také vědět, že tyto prostředky je možné nahradit improvizovanou ochranou, tedy využitím prostředků, které jsou dostupné v každé domácnosti a ochránit tak tělo před nebezpečnými látkami. Včasné a správné použití těchto prostředků by tak snížilo dopady nastalé mimořádné události na obyvatelstvo.

I. TEORETICKÁ ČÁST

1 OCHRANA OBYVATELSTVA

Ochrana obyvatelstva v České republice (dále v textu ČR) představuje plnění úkolů. Jde převážně o soubor opatření k ochraně života, majetku, zdraví, kulturních hodnot a životního prostředí. „V současné době lze pojem ochrana obyvatelstva chápat v širším a užším slova smyslu. V užším pojetí znamená ochrana obyvatelstva plnění úkolů civilní ochrany, zejména varování, evakuace, ukrytí a nouzové přežití obyvatelstva a dalších opatření k zabezpečení ochrany jeho života, zdraví a majetku při mimořádných událostech a krizových situacích. V širším pojetí je ochranou obyvatelstva také příprava na mimořádné události a provádění záchranných a likvidačních prací.“ [1]

1.1 Ochrana obyvatelstva v NATO

Na počátku 90. let nastaly zásadní změny ve strategické koncepci „North Atlantic Treaty Organization“ (dále v textu NATO) a v oblasti civilní ochrany, vzhledem k změnám v bezpečnostně - politické situaci v Evropě a ve světě. Bylo zjištěno, že hlavní rizika, která by mohla ohrozit členské státy NATO, jsou především zbraně hromadného ničení, teroristické akce, sabotáže velkého rozsahu a narušování zásobování pro životně důležité oblasti. Kvůli těmto obavám se začala plánovat opatření pro případy tzv. nevojenského ohrožení a ochranu obyvatelstva. [2]

1.2 Ochrana obyvatelstva v Evropské unii

V roce 1985 vznikla evropská spolupráce v oblasti ochrany obyvatelstva. V tomto roce byla předložena tzv. Zelená kniha Evropské komise s názvem „Péče o naše životní prostředí - akce pro evropské životní prostředí“. Rada Evropské unie v období 1987 – 1994 upřesnila návrhy obsažené v Zelené knize, které se zabývají těmito oblastmi ochrany obyvatelstva:

- „Nástroje spolupráce.
- Elektronické prostředky komunikace a výměny informací.
- Výměna expertů, simulační cvičení.
- Jednotné evropské nouzové telefonní číslo.
- Informace a komunikace s veřejností.
- Prevence a připravenost.“ [2]

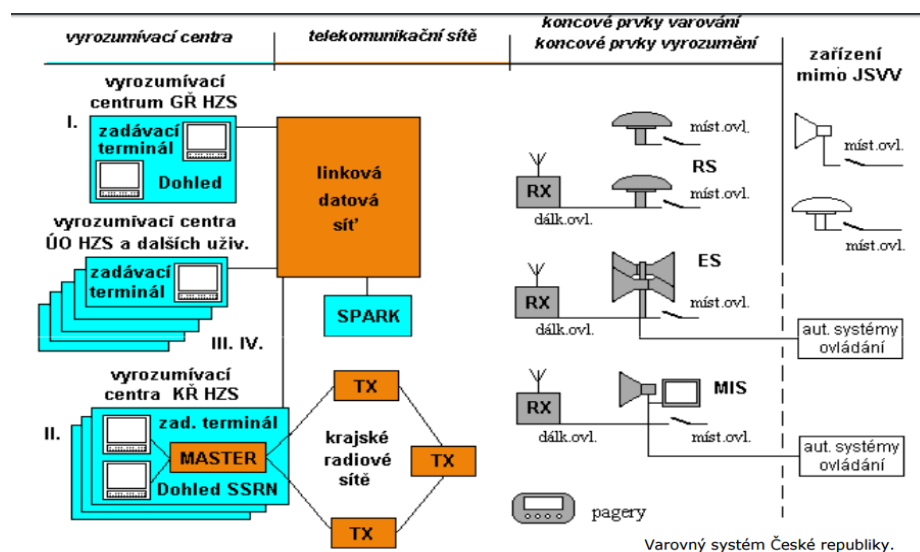
V současné době existují dva důležité dokumenty ochrany obyvatelstva Společenství, a tj. Akční program Společenství pro ochranu před katastrofami a Postup Společenství na podporu spolupráce při nasazení k ochraně před katastrofami. [2]

1.3 Opatření ochrany obyvatelstva v České republice

O ochranu obyvatelstva se stará stát, odpovědným orgánem je Ministerstvo vnitra ČR. Za ochranu obyvatelstva odpovídají všechny úrovně veřejné správy, obce, obce s rozšířenou působností a kraje, konkrétní odpovědnost je stanovena příslušnými zákony. Jsou zde složky výkonné, řídicí (základní složky IZS) doplněné fyzickými osobami či složkami právní povahy. Veřejnost je informována o ochranných opatřeních, tím dochází k účinnější sebeochraně. [1]

1.3.1 Varování a vyzoomění

„Jednotný systém varování a informování (dále v textu JSVV) tvoří síť poplachových sirén, které zabezpečují bezprostřední varování obyvatelstva, a dále pak soustava vyzoomivacích center, soustava dálkového vyzoomění (doprava signálu a informací mezi vyzoomivacími centry), soustava vyzoomění (infrastruktura pro ovládání poplachových sirén a vyzoomění osob). Hasičský záchranný sbor České republiky (dále v textu jen HZS ČR) má rovněž právo vstoupit do sdělovacích prostředků a informovat obyvatelstvo prostřednictvím televize a rozhlasu“. [3]

Obrázek 1. Schéma JSSV. Zdroj: [1]

Správně propracovaný systém varování slouží k eliminování následků mimořádné události (dále v textu jen MU) velkého rozsahu a krizových situací. Základní podmínkou je včasné a správné provedení varování včetně následného tísňového informování. Jestliže hrozí mimořádná událost nebo už se MU stala, je zapotřebí vyrozumět složky integrovaného záchranného systému (dále v textu jen IZS), orgány státní správy a samosprávy a dalších instituce v náležitém rozsahu. Na území ČR je budovaný a provozovaný jednotný systém varování a vyrozumění. V souladu se zákonem o IZS odpovídá za provozní, technické a organizační zabezpečení Ministerstvo vnitra – generální ředitelství Hasičského záchranného sboru České republiky. [1]

1.3.2 Ukrytí

Ukrytí obyvatelstva se provádí před určitou mimořádnou nebo krizovou situací, ať už vojenského či nevojenského charakteru. Jde zpravidla o vichřice, tornáda, orkány, únik nebezpečných látek nebo použití zbraní hromadného ničení. Při MU a krizové situaci (dále v textu jen KS) nevojenského charakteru se použijí úkryty s využitím přirozených ochranných vlastností budov, naopak při KS vojenského charakteru se použijí improvizované úkryty a stále úkryty. [1]

1.3.2.1 Právní úprava v oblasti ukrytí

„Ukrytí obyvatelstva a individuální ochrana jsou řešeny Zákonem č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému a o změně některých zákonů a Vyhláškou Ministerstva vnitra č. 380/2002 Sb., k přípravě a provádění úkolů ochrany obyvatelstva. Konkrétní opatření v této oblasti jsou, v souladu s Vyhláškou Ministerstva vnitra č. 328/2001 Sb., o některých podrobnostech zabezpečení IZS, zahrnuty do plánů konkrétních činností jako součást havarijního plánu kraje nebo vnějšího havarijního plánu. Jedná se o:

- Plán ukrytí obyvatelstva.
- Plán výdeje prostředků individuální ochrany (havarijní plán kraje).
- Plán individuální ochrany (vnější havarijní plán).“ [2]

1.3.2.2 Odpovědnost za provedení urytí

Ukrytí obyvatelstva zabezpečují obecní úřady. K tomu jim slouží zpracovaný souhrnný plán ukrytí obce, který má stupeň objekt a obec. Plán ukrytí tvoří součást havarijního plánu kraje a vnějšího havarijního plánu.

Starostové obce, vedoucí právnických osob, ředitelé školských zařízení a osoby, které vlastní stálý úkryt a budovy určené plánem ukrytí ke zřízení improvizovaných úkrytů jsou odpovědní za uvedení stálých úkrytů do pohotovostního stavu a vybudování improvizovaných úkrytů. Ukrytí obyvatelstva obstarávají orgány státní správy, samosprávy, právnické a podnikající fyzické osoby a fyzické osoby. Personál úkrytů zajišťují majitelé a uživatelé. [1]

1.3.2.3 Improvizované ukryty

„Improvizovaný úkryt je předem vybraný optimálně vyhovující prostor ve vhodných částech bytů, obytných domů, provozních a výrobních objektů, který bude upravován fyzickými a právnickými osobami pro jejich ochranu a pro ochranu jejich zaměstnanců před účinky mimořádných událostí s využitím vlastních materiálních a finančních zdrojů.“ [4]

1.3.2.4 Stálé ukryty

„Stálé ukryty jsou ochranné stavby trvalého charakteru, které se budují investičním způsobem v době míru převážně jako dvouúčelově využívané stavby (prostor úkrytu je možné využívat i v mírové době, např. kina, sklady, šatny). Většina stálých úkrytů, které máme v dnešní době k dispozici, byla budována v 50. až 80. letech minulého století.

Stálé ukryty se dělí na:

- Stálé tlakově odolné ukryty.
- Stálé tlakově neodolné ukryty.
- Ochranné systémy podzemních dopravních staveb.“ [5, 6]

1.3.3 Evakuace

„Evakuací se zabezpečuje přemístění osob, zvířat, předmětů kulturní hodnoty, technického zařízení, případně strojů a materiálů k zachování nutné výroby a nebezpečných látek z míst ohrožených mimořádnou událostí do míst, která zajišťují pro evakuované obyvatelstvo náhradní ubytování a stravování, pro zvířata ustájení a pro věci uskladnění.“ [7]

Evakuaci můžeme rozdělit podle doby trvání na krátkodobou a dlouhodobou evakuaci. Dále lze evakuaci dělit dle způsobu realizace na samovolnou a řízenou. Co se týká varianty řešení, se evakuace člení na přímou a s ukrytím.

1.3.3.1 Krátkodobá evakuace

Krátkodobá evakuace se využívá tehdy, když KS není natolik vážná, aby obyvatelstvo muselo dlouhodobě opustit svůj domov. Evakuovanému obyvatelstvu se poskytne zásobování teplými nápoji, dekami apod. V krátkodobé evakuaci se nezabezpečuje náhradní ubytování. [2]

1.3.3.2 Dlouhodobá evakuace

Dlouhodobá evakuace se využívá v situaci, kdy v důsledku KS je nutný více než 24hodinový pobyt mimo místo trvalého pobytu obyvatelstva. Pro evakuované obyvatelstvo, které nemá možnost vlastního ubytování, se zajišťuje nouzové přežití obyvatelstva, jehož součástí je náhradní ubytování a zabezpečení základních životních potřeb pro nouzové přežití evakuovaného obyvatelstva. [2]

1.3.3.3 Samovolná evakuace

Tato evakuace není řízená představiteli orgánů odpovědných za evakuaci a orgánů pověřených řízením evakuace, snaží se jen získat kontrolu nad průběhem samovolné evakuace, zabezpečují zdraví a život obyvatelstva a také zajišťují správný průběh při provádění záchranných a likvidačních prací. Důležité je zmínit, že obyvatelstvo jedná dle vlastního uvážení s cílem ubytovat se ve vlastním ubytování (chaty či chalupy, u příbuzných). [2]

1.3.3.4 Řízená evakuace

Při této evakuaci řídí a ovlivňují tento proces představitelé orgánů zodpovědných za řízení evakuace. Evakuované obyvatelstvo využívá k přemístění z evakuované zóny dopravní prostředky hromadné přepravy zajištěné orgány pověřenými řízením evakuace, vlastní dopravní prostředky nebo se přemísťuje pěšky. [2]

1.3.3.5 Evakuace s ukrytím

Evakuace s ukrytím je uskutečňována po zmenšení počátečního nebezpečí a za předešlého ukrytí evakuovaného obyvatelstva například při úniku nebezpečných škodlivin. [2]

1.3.3.6 Evakuace přímá

Tato evakuace je uskutečňována bez předešlého ukrytí evakuovaného obyvatelstva například při živelních pohromách. [2]

1.3.3.7 Orgány pro řízení evakuace

- „Pracovní skupina krizového štábu.
- Evakuační středisko.
- Přijímací středisko.“ [2]

1.3.3.8 Pracovní skupina krizových štábů

Pracovní skupinu krizového štábu tvoří členové krizového štábu, kteří při řešení KS nebo při koordinaci záchranných a likvidačních prací jednají nepřetržitě. Tato skupina má například za úkol:

- „Analyzovat vývoj krizové situace nebo mimořádné události a dokumentovat postup řešení.
- Podávat vedoucímu krizového štábu návrh na způsob řešení, postup při ochraně obyvatelstva a na vyhlášení, změnu nebo odvolání krizového stavu; využívá při tom zejména havarijní plán, vnější havarijní plány a krizový plán.“ [8]

1.3.3.9 Evakuační středisko

Zpravidla se jedná o místo či zařízení ležící mimo evakuační zónu, kde se shromažďují evakuované osoby. Evakuační středisko má na starosti řízení přepravy z míst shromažďování do evakuačního střediska, podání první zdravotnické pomoci, vedení evidence o příjmu evakuovaných osob a pomoc při slučování evakuovaných rodin. Také zajišťuje podávání informací o průběhu evakuace (např. stále pracovní skupině krizového štábu). [1]

1.3.3.10 Přijímací středisko

V tomto příjmovém zařízení je evakuované obyvatelstvo evidováno a přerozdělováno do jednotlivých příjmových obcí. Poskytuje zdravotnickou pomoc a podávání základní informace evakuovaným osobám. [1]

1.3.4 Nouzové přežití

„Jedním z hlavních úkolů ochrany obyvatelstva je podle Zákona č. 239/2000 Sb. o integrovaném záchranném systému a o změně některých zákonů a Vyhlášky Ministerstva vnitra č.328/2001 Sb., o některých podrobnostech zabezpečení IZS, zabezpečení opatření

nouzového přežití obyvatelstva postiženého mimořádnou událostí, která vyžadují provedení záchranných a likvidačních prací.“ [9]

Opatření nouzového přežití obyvatelstva navazují na evakuaci obyvatelstva z postiženého území nebo se uskutečňují přímo v místě nastalé mimořádné události.

1.3.4.1 Úkoly státní správy a samosprávy

Obec svými orgány zabezpečuje:

- Zajištění připravenosti obce na MU, nebo KS.
- Podílí se na ochraně obyvatelstva na území obce.
- Poskytuje HZS kraje materiály a údaje potřebné ke zpracování havarijního plánu kraje nebo vnějšího havarijního plánu, především o ubytovacích a stravovacích zařízeních, zdrojích pitné vody.

Orgány kraje a obecní úřady obcí s rozšířenou působností zabezpečují:

- Organizaci a koordinaci pro opatření nouzového přežití obyvatelstva.
- Sjednocení postupů územních správních úřadů s krajskou působností a obcí v oblasti nouzové přežití.

Ministerstva a jiné ústřední správní úřady při MU nebo KS organizují:

Opravy potřebných veřejných zařízení pro ochranu obyvatelstva.

Vytváření personálních a organizačních podmínek.

Zajištění finančních prostředků. [10]

1.3.4.2 Odpovědnost za nouzové přežití

Odpovědnost za plnění úkolů kraje pro zabezpečení záchranných a likvidačních prací, náleží hasičskému záchrannému sboru kraje, který zodpovídá dále za organizaci a koordinaci nouzového ubytování, nouzové zásobování potravinami, nouzové zásobování pitnou vodou, humanitární pomoc a další důležité prostředky k přežití obyvatelstva. [2, 11]

1.3.4.3 Kapacity pro nouzové přežití

„Opatření nouzového přežití jsou připravována v souladu s Konceptí ochrany obyvatelstva do roku 2020 s výhledem do roku 2030 (dále jen „Koncepte“). V této Koncepti je stanoveno, že k zabezpečení nouzového přežití obyvatelstva při mimořádných událostech jsou:

- Na centrální úrovni plánovány tzv. materiální základny humanitární pomoci s kapacitou pro 2 550 osob, z toho v působnosti Ministerstva obrany (vyčleněné útvary Armády ČR) pro 1500 osob a v působnosti Ministerstva vnitra, resp. HZS ČR, pro 1050 osob.; pro uvedené počty osob bude stát garantovat další nezbytná opatření pro jejich nouzové přežití.
- Na úrovni kraje zabezpečeny kontejnerem nouzového přežití, který je určen pro 25 - 50 osob a slouží ke krátkodobému rychlému poskytnutí neodkladné pomoci obyvatelstvu postiženému mimořádnou událostí.
- Na územní úrovni vytvořeny soupravy nouzového přežití k okamžitému použití pro 20 osob umístěné na každé stanici HZS kraje a k následnému použití pro 50 osob umístěné na každém územním odboru HZS kraje“. [11]

1.4 Integrovaný záchranný systém

Integrovaný záchranný systém je právně stanovený, otevřený systém koordinace a spolupráce základních a ostatních složek IZS, určený k likvidaci každodenních událostí, přírodních a antropogenních katastrof. Je hlavním prvkem vnitřní bezpečnosti státu. Základní nosnou strukturu tvoří HZS ČR. Integrovaný záchranný systém vymezuje Zákon č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému a o změně některých zákonů. [12]

1.4.1 Úkoly integrovaného záchranného systému

Integrovaný záchranný systém vypracovává plány na materiální a finanční zabezpečení při záchranných a likvidačních pracích. Dále zajišťuje přípravu celorepublikových a mezinárodních cvičení složek IZS, určuje pravidla pro kolektivní činnost jednotek požární ochrany složek IZS při mimořádných událostech. [12]

1.4.2 Základní složky integrovaného záchranného systému

„Zákon stanovuje základní složky:

- Hasičský záchranný sbor České republiky.

- Zdravotnická záchranná služba.
- Policie České republiky.
- Jednotky požární ochrany zařazené do plošného pokrytí kraje.“ [13]

1.4.3 Ostatní složky integrovaného záchranného systému

„Ostatní složky jsou složky, které poskytují pomoc na vyžádání a tj.:

- Vyčleněné síly a prostředky ozbrojených sil.
- Ostatní ozbrojené bezpečnostní sbory.
- Ostatní záchranné sbory.
- Orgány ochrany veřejného zdraví.
- Havarijní, pohotovostní, odborné a jiné služby.
- Zařízení civilní ochrany neziskové organizace a sdružení občanů.“ [12]

1.5 Hasičský záchranný sbor České republiky

Hasičský záchranný sbor České republiky je řízen Zákonem 320/2015 Sb., o Hasičském záchranném sboru. „ Jeho zásadním posláním je chránit životy a zdraví obyvatel a majetek před požáry a poskytovat účinnou pomoc při MU.“ [12]

Nejvyšší organizační složkou je generální ředitelství hasičského záchranného sboru (dále v textu jen GR HZS ČR) a je zároveň součástí Ministerstva vnitra. Dále jsou organizačními složkami hasičské záchranné sbory krajů. Na úrovni GR HZS ČR je zřízeno ústřední a operační středisko, zatímco na úrovni krajů je disponováno s krajským operačním a informačním střediskem. [12]

1.6 Policie České republiky

„Výkonným orgánem státní moci v oblasti bezpečnosti občanů, ochrany majetku a veřejného pořádku je Policie České republiky (dále v textu jen PČR). Její úkoly, organizace a oprávnění jsou řešeny zákonem č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky.“ [12] Tento zákon je prováděn následujícími vyhláškami:

- Předpis č. 465/2008 Sb., nařízení vlády o povolání vojáků Armády České republiky k plnění úkolů Policie České republiky při radiačních haváriích na jaderných elektrárnách.

- Předpis č. 396/2015 Sb., nařízení vlády o povolání vojáků v činné službě k plnění úkolů Policie České republiky v období do 31. prosince 2016.
- Předpis č. 92/2016 Sb., nařízení vlády o povolání vojáků v činné službě k plnění úkolů Policie České republiky v souvislosti s bezpečnostními opatřeními přijatými po teroristických útocích v Belgii.

Policie ČR se při řešení KS přímo účastní na jejich vyhodnocení a neodkladném zásahu v místě vzniku. Dále plní následující úkoly:

- Zachraňuje bezprostředně ohrožené osoby, zvířata nebo majetek, případně zajišťuje jejich evakuaci.
- Uzavírá prostor zásahu a zabezpečuje omezení vstupu osob.
- Zajišťuje správný chod dopravy v prostoru zásahu a jeho přilehlém okolí.
- Poskytuje potřebné informace postiženým osobám v KS. [12]

1.7 Zdravotnická záchranná služba

„Úkolem zdravotnické záchranné služby (dále v textu jen ZZS) je poskytování odborné neodkladné přednemocniční péče od okamžiku vyrozumění až po předání postiženého do nemocniční péče.“ [12] Řídí se Zákonem č. 374/2011 Sb., o zdravotnické záchranné službě, který je prováděn Vyhláškou Ministerstva zdravotnictví č. 240/2012 Sb., kterou se provádí zákon o zdravotnické záchranné službě. [12]

1.8 Krizové stavy

Krizové stavy (dále v textu jen KSt) se vyhláší za účelem zvýšení pravomoci územních správních úřadů a vlády. Dělí se podle závažnosti a rozsahu MU. [14]

1.8.1 Mimořádná událost

Mimořádnou událostí se rozumí „škodlivé působení sil a jevů vyvolaných činností člověka, přírodními vlivy, a také havárie, které ohrožují život, zdraví, majetek nebo životní prostředí a vyžadují provedení záchranných a likvidačních prací.“ [14]

1.8.2 Krizová situace

Krizová situace je „mimořádná událost, při které je vyhlášen stav nebezpečí nebo nouzový stav, stav ohrožení státu nebo stav válečný (tj. „krizové stavy“).

Jedná se o takové stavy, kdy hrozící nebezpečí nelze odvrátit nebo způsobené následky odstranit obvyklou činností správních orgánů a složek IZS.“ [14]

1.8.3 Stav nebezpečí

Vyhlašujícím orgánem stavu nebezpečí je hejtman kraje. Tento stav se vyhláší dle § 3 Zákona č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů. Jeho územní rozsah platí na celý kraj nebo jeho část, když vzniklou MU není možno řešit obvykle přístupnými silami a prostředky a nelze zamezit ohrožení obvyklou činností správních úřadů a složek IZS. Stav nebezpečí je časově účinný nejdéle 30 dnů. Tato doba se dá prodloužit jen se souhlasem vlády. [14]

1.8.4 Nouzový stav

Vyhlašujícím orgánem nouzového stavu je vláda, a to v případě vzniku MU, která ve značném rozsahu ohrožuje životy, zdraví, majetkové hodnoty nebo vnitřní bezpečnost a pořádek. Tento stav se vyhláší dle čl. 5 Ústavního zákona č. 110/1998 Sb., o bezpečnosti České republiky, ve znění pozdějších předpisů. Územní rozsah nouzového stavu je celý stát nebo jeho část. Vyhlásit se může na dobu nejdéle 30 dnů. [14]

1.8.5 Stav ohrožení státu

Tento stav vyhláší parlament na návrh vlády, pokud je přímo ohrožena svrchovanost státu nebo územní celistvost státu nebo jeho demokratické základy. Tento stav se vyhláší dle čl. 7 Ústavního zákona č. 110/1998 Sb., o bezpečnosti České republiky, ve znění pozdějších předpisů. Vztahuje se na celý stát nebo jeho část a je bez časového omezení. [14]

1.8.6 Válečný stav

Tento stav může vyhlásit parlament, pokud je Česká republika napadena agresorem, nebo pokud je nutné plnit mezinárodní smluvní závazky o společné obraně proti napadení. Tento stav se vyhláší dle čl. 43 Ústavního zákona č. 1/1993 Sb., ústava České republiky, ve znění pozdějších předpisů. Platí na celý stát a bez časového omezení. [14]

1.9 Právní úprava ochrany obyvatelstva

1.9.1 Ústavní zákon č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky, ve znění pozdějších předpisů

V tomto zákoně jsou stanoveny základní zásady ústavního řízení. Dále je zde uvedena pravomoc parlamentu o vyhlášení válečného stavu a vlády ČR o vyslání ozbrojených sil ČR mimo území ČR a o pobytu ozbrojených sil jiných států na území ČR [1]

1.9.2 Ústavní zákon č. 110/1998 Sb., o bezpečnosti České republiky, ve znění ústavního zákona č. 300/2000 Sb.

Tento zákon konkretizuje základní složky bezpečnostního systému ČR. Tyto složky tvoří ozbrojené síly, ozbrojené bezpečnostní sbory, záchranné sbory a havarijní služby. Jejich hlavními úkoly je obrana a ochrana. Je zde určena povinnost státním orgánům, orgánům územních samosprávních celků a právnickým a fyzickým osobám účastnit se na zajištění bezpečnosti ČR. [1, 15]

1.9.3 Zákon č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému a změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů

Zákon o IZS stanovuje pojmy zařízení civilní ochrany, mimořádná událost, integrovaný záchranný systém a koncept ochrany obyvatelstva. Určuje složky IZS a jejich účinnost, účinnost a kompetenci státních orgánů a orgánů územních samosprávních celků, práva a povinnosti právnických a fyzických osob za mimořádných událostí. Jde zde vymezena odpovědnost za zpracování havarijního plánu kraje a vnějších havarijních plánů. Jsou zde konkretizovány činnosti Hasičského záchranného sboru kraje. [1]

1.9.4 Zákon č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení a změně některých zákonů, (krizový zákon), ve znění pozdějších předpisů

V tomto zákoně jsou vymezeny pojmy krizová situace, krizové opatření, stav nebezpečí, orgány krizového řízení, bezpečnostní rady a krizové štáby. Určuje účinnost a kompetenci státních orgánů a orgánů územních samosprávních celků, práva a povinnosti právnických a fyzických osob při přípravě a řešení krizových situací nevojenského charakteru. [1]

1.9.5 Zákon č. 241/2000 Sb., o hospodářských opatřeních pro krizové stavy a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů

V tomto zákoně je vymezena příprava hospodářských opatření pro krizové stavy a následné uplatnění těchto opatření po vyhlášení krizových stavů. Určuje kompetenci vlády, ústředních správních úřadů, České národní banky, krajských úřadů, obecních úřadů a orgánů územních samosprávných celků při přípravě a uplatnění hospodářských opatření pro krizové stavy. [1]

2 INDIVIDUÁLNÍ OCHRANA

Abychom ochránili obyvatelstvo před nebezpečnými látkami, používáme prostředky na ochranu dýchacích cest, kůže a očí. Často se jedná o prostředky, které si občané obstarávají sami z dostupných zdrojů. Tyto prostředky se nazývají improvizované prostředky (dále v textu jen ImO). Nahrazují tím vyráběné prostředky individuální ochrany (dále v textu PIO). V případě vyhlášení krizových stavů - Stavů ohrožení státu a Válečného stavu, budou použity vybrané PIO pro příslušné věkové kategorie tj.:

- Pro děti od 0 do 18 let.
- Osoby ve zdravotnických a sociálních službách a jejich personál či doprovod.

Prostředky individuální ochrany a improvizované ochrany mají za úkol snížit nebo úplně zabránit kontaminaci osob. Kontaminace znamená kontakt s cizorodou látkou s následným dopadem na okolní prostředí a člověka. Jedná se o ochranu před infekčními, toxickými a radiačními účinky látek (CBRN látky). [16]

2.1 Základní pojmy

Zde jsou vypsané základní pojmy používané v oblasti individuální ochrany:

- **„Absorpce** je rozpuštění plynu nebo páry na povrchové vrstvě sorbentu.
- **Adsorpce** je záchyt plynu nebo páry na povrchu pevného sorbentu.
- **Aerosol** jsou rozptýlené pevné či kapalné částice nebo jejich směs v plynném prostředí, přičemž částice mají zanedbatelnou rychlost pádu.
- **Částicový filtr** je filtr určený pro zachycování částic přítomných v ovzduší (pevné částice, prach, kapalné a pevné aerosoly).
- **Doba snesitelnosti** je doba, po kterou za daných podmínek (teplota, vlhkost vzduchu, charakter vykonávané práce) lze setrvat bez újmy na zdraví v ochranném prostředí.
- **Dýchací přístroj** je ochranný prostředek dýchacích cest, který umožňuje dýchání v prostorách, kde je ovzduší jinak nedýchatelné.
- **Individuální ochrana** jsou prostředky improvizované ochrany a prostředky individuální ochrany, které chrání před nebezpečnými látkami a používají se na ochranu dýchacích cest, kůže a očí.

- **Kolektivní ochrana** je hromadná, společná ochrana obyvatelstva proti účinkům a následkům ozbrojených konfliktů, velkých provozních havárií a živelních pohrom.
- **Kombinovaný filtr** zachycuje rozptýlené částice, pevné, kapalné, nebo jejich směsi a určité plyny a páry.
- **Ochranný filtr** je zařízení, které z okolního procházejícího vzduchu zachycuje určité škodliviny.
- **Protiplynový filtr** zachycuje určité nebezpečné látky ve formě par a plynů.
- **Prostředky improvizované ochrany** chrání dýchací cesty, oči a celé tělo, využívá se k tomu vhodného oděvu, který je dostupný v každé domácnosti.
- **Prostředky individuální ochrany** ochraňují proti radioaktivním látkám, bojovým chemickým látkám a bojovým biologickým prostředkům.
- **Sorbát** je pohlcovaná nebezpečná látka, např. otravné látky, průmyslové škodliviny apod.
- **Sorbent** je látka, v níž se pohlcuje nebezpečná látka (např. aktivní uhlí). Schopnost sorbentu zachycovat nebezpečné látky charakterizujeme buď tzv. sorpční kapacitou, nebo dobou ochranného působení (rezistenční dobou).
- **Škodlivina** je pevná, kapalná nebo plynná nežádoucí látka v ovzduší.“ [17]

2.2 Právní úprava v oblasti individuální ochrany obyvatelstva

Zajištění individuální ochrany obyvatelstva v současné době je obsaženo v několika právních předpisech. Tyto dokumenty jsou závazné pro orgány, řešící ochranu obyvatelstva v podmínkách mimořádných událostí, jak v době míru, tak i za Stavu ohrožení státu nebo Válečného stavu.

Prvním z těchto dokumentů je Zákon č. 239/2000 Sb., o IZS a o změně některých zákonů a jeho prováděcí Vyhláška Ministerstva vnitra č. 380/2002 Sb., ze dne 9. srpna 2002 k přípravě a provádění úkolů ochrany obyvatelstva. Pátá část této vyhlášky uvádí zásady postupu při poskytování úkrytů a způsob a rozsah kolektivní a individuální ochrany obyvatelstva. Individuální ochranu řeší paragraf 17.

Koncepce ochrany obyvatelstva do roku 2006 s výhledem do roku 2015 je druhým dokumentem. V kapitole 2 je řešen současný stav PIO a v kapitole 3 je pojednáváno o základních organizačních opatřeních. [18]

Třetím dokumentem je koncepce ochrany obyvatelstva do roku 2013 s výhledem do roku 2020. Zde je zmíněno, že k ochraně dýchacích cest, očí a povrchu těla před radioaktivní kontaminací a účinky nebezpečných chemických látek je občanům doporučeno používat prostředky improvizované ochrany. Je zde uvedeno, že by měly být zajištěny věcné prostředky pro ochranu obyvatelstva a prostředky individuální ochrany pro určené kategorie osob systémem hospodářských opatření pro krizové stavy v termínu do roku 2013. [19]

Čtvrtým dokumentem je Koncepce ochrany obyvatelstva do roku 2020 s výhledem do roku 2030. Zde je pojednáno o individuální ochraně ve smyslu analyzování potřeby zachování těchto prostředků nebo jejich redukci do roku 2020. [20]

2.3 Prostředky individuální ochrany

Prostředky individuální ochrany jsou založeny na dvou základních principech ochrany. Pokud organismus zůstává ve styku s okolním prostředím, jedná se o filtraci. Kontaminovaný vzduch, který se dostává k chráněnému organismu, je předtím zbavován nebezpečných škodlivin. Pro přežití osob je velice důležité, aby ovzduší obsahovalo nejméně 17 % kyslíku. Zatímco oddělením chráněné osoby od okolního kontaminovaného prostředí se zpravidla jedná o izolační princip. [17]

2.3.1 Dělení prostředků individuální ochrany

„Podle určení se PIO dělí na:

- Prostředky k ochraně dýchacích orgánů, které mohou být:
 1. Filtračního typu (ochranné masky).
 2. Izolačního typu (izolační dýchací přístroje).
- Prostředky ochrany povrchu těla, které se dále dělí:
 1. Filtračního typ (filtrační oděv).
 2. Izolační typ (izolační ochranný oděv).

Podle toho, komu jsou prostředky určeny, se dělí na prostředky pro dospělé obyvatelstvo a pro děti včetně kojenců.“ [1]

2.3.2 Zásady skladování prostředků individuální ochrany

Pro skladování PIO musí být zajištěny vyhovující přístupné a dostatečné manipulační podmínky. Zpravidla do těchto podmínek můžeme zařadit možnost příjezdu a odjezdu do skladů. Mezi všeobecné požadavky ochrany materiálů patří ochrana před účinky povětrnostních vlivů, zabezpečení požární ochrany, ochrana proti vloupání a krádežím, udržení stále teploty a vlhkosti, osvětlení, klimatizace a zajištění bezpečnosti při práci. [17]

2.3.3 Výdej prostředků individuální ochrany

Množství a struktura vydávání PIO se určuje dle možnosti kapacit ve školách a počtů lůžek ve zdravotnických a sociálních zařízeních s 10% zálohou. Dále se výdej určuje i podle četnosti dětí, které nenavštěvují žádné ze školských zařízení. Výdejní střediska PIO se dávají do provozu, jestliže se vyhlásí Stav ohrožení státu a Válečný stav. Tyto střediska jsou nástrojem civilní ochrany a zajišťují rychlý výdej PIO. Personálu, který zabezpečuje výdej těchto prostředků, se podávají informace o rozdělování prostředků obyvatelstvu.

Personál zajišťuje kontrolu totožnosti osob, poučení osob o manipulaci s PIO a vede evidenci těchto prostředků. Obyvatelstvo, které tyto prostředky obdrželo, je odevzdá zpátky do výdejního střediska za předpokladu, že nastalá událost nevyžaduje jejich použití. Dříve než je odevzdá, provede pokud možno jejich očistu. Jestliže jsou prostředky poškozeny, provede se jejich vytrídění a odváží je do „Skladovacího a opravárenského zařízení HZS ČR.“ [21]

2.3.4 Odpovědnost obce za provedení individuální ochrany obyvatelstva

Z výdejních středisek umístěných ve správním obvodu obce s rozšířenou působností (dále v textu ORP) si budou zvolené skupiny obyvatelstva odebírat PIO. Do těchto středisek budou dodávány PIO ze zařízení pro zabezpečení výdeje PIO. Povinností ORP je aktualizování počtu obyvatel jednotlivých kategorií, zajištění informací o výdejních střediscích a zařízeních pro zabezpečení výdeje PIO. Dále má ORP za úkol tyto střediska materiálně vybavit a obstarat personál, poskytnout informace obyvatelstvu o vydávání PIO prostřednictvím obecní vyhlášky cestou všech dostupných sdělovacích prostředků. [1]

2.3.5 Odpovědnost kraje za provedení individuální ochrany obyvatelstva

Sklady územních odborů HZS jsou centrálními zařízeními pro zabezpečení výdeje PIO. Do těchto zařízení budou PIO distribuovány ze skladů Skladovacího a opravárenského

zařízení HZS ČR. Při vyhlášení krizových stavů se z centrálních zařízení budou poskytovat PIO do stanovených zařízení pro zabezpečení výdeje PIO u obcí. Výrobní organizace doplňují PIO do centrálních zařízení na základě nároků k zajištění těchto prostředků systémem hospodářských opatření pro krizové stavy. [1]

2.4 Druhy prostředků individuální ochrany

2.4.1 Dětské prostředky individuální ochrany

Už v dobách Československa se kladl důraz na zajištění ochrany dětí prostředky individuální ochrany. Ochranné masky a kojenecké vaky už byly vyráběny ve 30. letech. Tento rozvoj podpořil v 50. až 70. letech vynalezení nových modelů PIO pro děti od narození až do 18 měsíců věku a dětské vaky a ochranné kazajky a masky pro děti starší. Zpravidla jsou dětské prostředky stanoveny dětem do 12 let, jelikož v těchto letech je zastaven z antropologického hlediska vývoj obličeje. Z tohoto důvodu je možné, aby děti od 12 let mohly používat PIO pro dospělé osoby. [18]

2.4.1.1 Dětské ochranné vaky

Dětské vaky jsou využívány k ochraně organismu před nebezpečnými účinky bojových chemických látek (dále v textu BCHL), biologických prostředků a radioaktivního prachu. Chrání dýchací cesty a celý povrch těla dětí od narození do 18 měsíců. Použití těchto vaků se dá očekávat při prvním období kontaminovaného prostoru, než je dítě uloženo ve vaku a přemístěno do bezpečného prostoru. [18]

Obrázek 2. Dětský ochranný vak DV – 65.

Zdroj: [23]

2.4.1.2 Dětské ochranné kazajky

Dětské kazajky chrání děti od 18 měsíců do 3 až 4 let. Slouží k ochraně dýchacích orgánů a horní části těla dítěte před účinky škodlivin. Využívají se především pro děti, které nesnáší ochrannou masku a děti s dýchacím onemocněním. Kazajka zabraňuje samovolnému svlečení dítětem. [18]

Obrázek 3. Dětská ochranná kazajka DK - 88.

Zdroj: [23]

2.4.1.3 Dětské ochranné masky

Tyto masky ve spojení s ochranným filtrem zajišťují ochranu obličeje a dýchacích cest před BCHL, radioaktivním prachem a biologickými prostředky. Jsou určeny dětem ve věkové kategorii od 18 měsíců do 10 let. [18]

Obrázek 4. Dětská ochranná maska DM - 1.

Zdroj [23]

2.4.2 Prostředky individuální ochrany pro dospělé obyvatelstvo

V používání PIO je věková hranice dospělosti chápána jinak než ze zákona, protože jak již je výše uvedeno, u osob ve věku 12 let je růstový vývoj obličeje zastaven a v základních parametrech se nemění. Osobám od 12 let jsou tedy zpravidla určeny prostředky pro dospělé obyvatelstvo. [18]

Obrázek 5. Ochranná maska CM - 4. Zdroj [23]

2.5 Princip ochrany dýchacích cest

K ochraně dýchacích cest před škodlivinami se využívá dvou principů ochrany a to filtračního a izolačního. [17]

2.5.1 Filtrační princip

Škodliviny jsou zachytávány filtračním zařízením, které se nazývá ochranný filtr. Existují dva procesy, kterými filtr dokáže zachytit jak prachové částice, tak i částice ve formě aerosolů. Jedním z těchto procesů je filtrace (záchyt na síť a na vloženém filtračním papíře). Druhým procesem je sorpce (k záchytu dochází v porézní hmotě filtrů zvané sorbent). Nevýhodou filtrační ochrany je množství škodliviny a koncentrace kyslíku ve vdechovaném ovzduší. Výhodou naopak je že, ji v některých situacích můžeme používat i několik hodin, než dojde k průniku škodliviny skrz filtr. [17]

2.5.2 Izolační princip

Pro dopravení vzduchu nebo kyslíku do organismu se využívá speciálních zařízení. Těmito zařízeními mohou být kyslíkové přístroje, dýchací přístroje na tlakový vzduch nebo pří-

stroje s chemicky vyvíjeným kyslíkem. Výhodou izolační ochrany je nezávislost na okolním ovzduší, ale jen do té doby, než dojde obsah v tlakových lahvích. [17]

2.6 Historie prostředků individuální ochrany

První ochranná maska na českém území vznikla v roce 1922, byla nabízena firmou Doležal a inspirovala se maskami typu Linienmaske 1915 a Ledergamaske 1917. K velkému rozvoji ochranných prostředků dochází v Československu ve 30. letech kvůli obavám ze vzniku nové války. Byla zkonstruována plynová maska vzor 35 na vysoké úrovni (v té době) a to v Lékařském pracovním sboru v Lutíně. V tomto sboru byly vyvinuty i vůbec první dětské vaky, masky, kazajky a ochranné oděvy. Při vývoji, se dbalo nejen na ochranu příslušníků armády, ale i civilního obyvatelstva. Během této doby byly vyráběny ochranné masky pro dospělé i děti. Československo se tak stalo prvním státem, kde se vyráběly ochranné masky pro děti i kojence. Dokonce se vyráběly i ochranné masky pro zvířata, zejména pro psy a kočky, kteří byli důležití pro armádu. V některých písemných zmínkách se dočteme o tom, že ochranné masky byly zajištěny rovněž pro poštovní holuby.

Během 2. světové války se vývoj PIO na čas pozastavil. K dalšímu rozvoji došlo v roce 1956, kdy vznikl Výzkumný ústav civilní obrany, který spolupracoval s Výzkumným ústavem gumárenské a plastikářské technologie. Díky této spolupráci se v 60. letech začaly vyrábět dětské ochranné kazajky DK - 62, dětské ochranné vaky DV - 62, DV - 65 a dětské ochranné masky DM - 1, CM - 3, ke kterým byl vyroben ochranný filtr MOF. V době Karibské krize ochranné roušky prozatím nahradily část chybějící ochranné masky určené pro civilní obyvatelstvo. Tyto roušky OR - 1 sloužily jako ochrana před radioaktivním prachem. Prostředky individuální ochrany byly v 70. a 80. letech rozšířeny a ochrannou masku CM - 4, dětskou kazajku DK - 88 a dětský ochranný vak DV - 75. Ve druhé polovině 80. let dosahovala průměrná roční produkce ochranných filtrů okolo 500 000 kusů. Ročně se taky vyrobilo zhruba 130 - 200 tisíc kusů masek M - 10M pro armádu a 300 - 400 tisíc pro civilní obyvatelstvo.

Až do začátku 90. let bylo zabezpečeno 98 % obyvatelstva PIO, protože veškerou výrobu financoval sám československý stát. Tento počet ale po roce 1990 značně poklesl z důvodu politicko-vojenských změn, díky kterým se výroba pozastavila a hledaly se jiné možnosti jak obyvatelstvo zabezpečit. Bylo zlikvidováno až na 5 milionů ochranných filtrů MOF a tak vzniklo vytvoření koncepce ochrany obyvatelstva, co se týká zajištění prostředků jednotlivým skupinám obyvatel.

Zjistilo se, že v jiných zemích světa není obvyklé, aby PIO financoval stát. Jedná se přitom převážně o ekonomicky silné státy, kde je systém ochrany založen na uvědomělosti obyvatelstva. Ovšem existují výjimky jako Izrael, Španělsko či Švédsko, kde prostředky v mimořádných situacích financuje stát. [18]

2.7 Současný vývoj prostředku individuální ochrany

Ve zprávě o stavu ochrany obyvatelstva v České republice z roku 2015 je uvedeno, že PIO prošly pravidelnými revizemi a ty, které nesplňovaly určité podmínky (např. stáří), byly vyřazeny a zlikvidovány. Tím došlo k redukci počtu PIO. Početní stavy se aktuálně nedoplnují z důvodu úsporných opatření. Stát by mohl zajistit optimální počet ve skladech a zakoupit PIO od výrobců, ale je to finančně náročná varianta, která by mohla vyjít v současných cenách na více jak pět miliard Kč (nejsou zde započteny skladovací a ošetrovací náklady). Kvůli tomuto finančnímu problému, náročnému nasazení a nutnosti časté výměny malých ochranných filtrů je pochopitelná jejich neefektivnost. Aktuálně stát nevyčlení navýšení financí pro zajištění PIO pro obyvatelstvo za stavu ohrožení státu nebo válečného stavu.

Tabulka 1: Přehled nákladů na plnění ustanovení § 17 Vyhlášky Ministerstva vnitra č. 380/2002 Sb.

Kategorie osob	Osoby	Skladem	Chybí	Kč/ks	Celkem Kč
Děti do 1,5 roku	164 080	19 963	144 117	5 500	792 643 500
Děti od 1,5 do 6 let	514 505	4 771	509 734	6 500	3 313 271 000
Děti od 6 do 18 let	1 194 113	1 095 737	98 376	6 500	639 444 000
Zdravotnická a ostatní sociální zařízení	171 350	171 350	-	2460	-
Doprovod	448 136	448 136	-	2 460	-
Ochranné filtry	2 492 184	1 445 360	1 046 824	390	408 261 360
Celkem					5 153 619 860

Česká republika byla mezi prvními státy, které zajišťovaly zabezpečení PIO. Situace se ale v polovině 90. let změnila, a to z důvodu zlepšení mezinárodních vztahů a tím menšího rizika vzniku válečného konfliktu. Došlo k omezení finančních prostředků v oblasti výzkumu a vývoje PIO. Na trhu dodnes zůstaly jen dvě firmy, které jsou schopny vyrábět větší množství PIO tj. SIGMA GROUP, a.s. Lutín (výroba malých ochranných filtrů) a GUMÁRNY Zubří, a.s. (výroba lícnic ochranných masek).

V současné době je vývoj PIO zajištěn Institutem ochrany obyvatelstva se sídlem v Lázních Bohdaneč. Tento institut kooperuje s některými českými firmami, které poskytují svoje finanční prostředky a vědomostní možnosti. Jejich společná snaha je orientována na plnění úkolů vyplývajících ze schválených koncepcí ochrany obyvatelstva a Vyhlášky Ministerstva vnitra č. 380/2002 Sb., ze dne 9. srpna 2002 k přípravě a provádění úkolů ochrany obyvatelstva. Příprava ochrany obyvatelstva se orientuje především na teoretickou přípravu, kdy stát poskytuje veškerému obyvatelstvu informační servis především sdělovacími prostředky. Dále se orientuje na materiální zabezpečení, kdy každý občan má možnost zakoupení vlastních PIO. Současný trh nabízí širokou škálu ochranných prostředků. Na každém z nás záleží, jestli PIO zakoupí od výrobce, kde je kvalita zajištěna, nebo si sestrojí vlastní improvizovanou ochranu, která nese svá rizika. [22]

2.8 Budoucnost prostředků individuální ochrany

Do budoucna se počítá se zakonzervováním současných funkčních prostředků skladovaných v zařízeních HZS ČR a zachováním provozuschopnosti zkušební linky na ochranné masky. Termín tohoto postupu je letošní rok 2016. Dále se má změnit znění stanovení Vyhlášky Ministerstva vnitra č. 380/2002 Sb., ze dne 9. srpna 2002 k přípravě a provádění úkolů ochrany obyvatelstva kvůli reálnosti použití PIO, a to v termínu do roku 2020. [22]

2.9 Improvizovaná ochrana

K ochraně dýchacích cest, očí a celého těla improvizovanou ochranou se využívá vhodného oděvu, který je dostupný v každé domácnosti. Aby ochrana byla co nejúčinnější, je potřeba držet se určitých pravidel:

- Musí být zahalen celý povrch těla.
- Všechny prostředky musí být řádně utěsněny.

- Je vhodné použít více vrstev oblečení, popřípadě kombinovat více ochranných prostředků.

Pokud dochází k časové prodlevě, využívá se právě těchto improvizovaných prostředků na ochranu očí, dýchacích cest a těla. Jedná se tedy o provizorní řešení při nastalé situaci, jako je např. evakuace obyvatelstva, únik z kontaminovaného území, překonání kontaminovaného prostoru, přesun osob do úkrytů, které mohou být stálé nebo improvizované.

Prostředky pro ochranu před nebezpečnými látkami (biologickými, chemickými, radioaktivními) lze připravit i svépomocí. A to v případě, když nemáme k dispozici ochrannou masku, tj. ochranný filtr a lícnice. Stejným způsobem můžeme připravit prostředky pro ochranu těla, ale pouze pokud tyto prostředky budou obsahovat ochranné vlastnosti před výše uvedenými nebezpečnými látkami. Ochranu osob rozdělujeme následovně: ochrana hlavy, očí, dýchacích cest, trupu, rukou a nohou. [1]

2.9.1 Ochrana hlavy

Pro ochranu hlavy využíváme různé šátky, čepice, šaty, kapuce, které máme k dispozici, popřípadě igelitové sáčky. Můžeme využít i ochranné přilby např. lyžařské, pracovní, motocyklové, cyklistické. [18]

2.9.2 Ochrana dýchacích cest a očí

Protože ústa a nos jsou vstupem dýchacích cest, je potřeba věnovat jejich ochraně největší pozornost. Nejbezpečnějším způsobem, jak ochránit dýchací cesty, je použít ručníky, utěrky, flanelové látky, které jsou namočené ve vodě. Pro větší účinnost je navlhčíme roztokem:

- Octa nebo kyseliny citronové (100 g/1 litr), popřípadě tekutinami, které tyto látky obsahují (džus), a to pro ochranu před amoniakem.
- Jedlé sody upevněné v zátylku pomocí šátku pro ochranu před chlorem, oxidem siřičitým.

Vhodným prostředkem pro ochranu očí jsou brýle (lyžařské, motocyklistické, plavecké). Pokud žádné brýle nemáme, pak lze oči přikrýt igelitovým sáčkem a upevnit ho gumou či páskou v úrovni lícnicích kostí. [18]

2.9.3 Ochrana trupu

Každý druh oděvu poskytuje určitou ochranu, tedy obecně platí, že čím více vrstev, tím je ochrana účinnější. Vhodné pro ochranu trupu jsou pláštěnky, bundy, sportovní soupravy, zimní dlouhé kabáty. Důležité je dbát na to, aby daný kus oděvu byl dobře připevněn k tělu, ať už jde o zvednutý límec u krku omotaný šátkem, opaskem utěsněnou bundu v pase nebo dlouhé rukávy připevněné gumou, popřípadě lepicí páskou. Možnost použití pláště do deště nebo pláštěnky je vhodná ke každému ochrannému prostředku. Ty se upevňují u krku a měly by být z pogumované nebo vrstvené tkaniny. Pokud pláštěnka není k dispozici, použijeme deky, příkrývky nebo plachty, do kterých se řádně zabalíme. [18]

2.9.4 Ochrana rukou a nohou

Pryžové rukavice jsou vhodným prostředkem pro ochranu rukou. Záleží na tloušťce daného materiálu, pro větší ochranu. Velmi dobré jsou rukavice, které jsou delší a ochrání zápěstí i předloktí. Jestliže okraje rukavic nejsou překryté pryží nebo nápletem připevníme rukavice k ruce pomocí provázku či řemínku. V případě nechráněného místa mezi rukavicí a rukávem, obvážeme celou ruku šátkem, šálou či igelitem. V situaci, kdy nejsou k dispozici rukavice, použijeme igelit nebo šátek, který omotáme pevně kolem ruky, aby nedošlo ke kontaktu se škodlivými látkami. Nohy nejlépe ochráníme vysokými koženými botami nebo pryžovými a koženými holínkami. Přesahující nohavice převážeme řemínkem nebo provázkem přes botu. Pokud nohavice nepřesahují, převážeme toto místo šátkem nebo kusem látky. Nízké boty opatříme návleky nebo jinou látkou. [18]

3 SHRnutí TEoretické Části

Individuální ochrana patří jednoznačně do struktury ochrany obyvatelstva. Je řízena Vyhláškou Ministerstva vnitra č. 380/2002 Sb. k přípravě a provádění úkolů ochrany obyvatelstva, kde je stanoveno, při jakém krizovém stavu a pro jaké obyvatelstvo je individuální ochrana určena a kde je zabezpečen její výdej.

Pro teoretickou část bylo využito podkladů poskytnutých Krajským ředitelstvím Hasičského záchranného sboru v Jihlavě, které obsahovaly materiály o individuální ochraně v Česku, a to od dob historických, až po dnešní současný stav.

Nevýhoda individuální ochrany spočívá v nutnosti jejího okamžitého nasazení při náhlé krizové situaci, a proto by měl mít každý občan zakoupený prostředek individuální ochrany doma, nebo by si měl umět prostředky improvizované ochrany sestrojít dle návodu na internetových stránkách nebo v příručkách hasičských záchranných sborů kraje. S přihlédnutím k těmto faktům lze konstatovat, že by bylo vhodné zajistit větší informovanost obyvatelstva o použití těchto prostředků.

4 CÍL A METODY PRÁCE

4.1 Cíl práce

Cílem bakalářské práce je na základě dostupných informací provést analýzu současného stavu v oblasti individuální ochrany obyvatelstva a na jejím základě navrhnout opatření ke zlepšení stavu v oblasti individuální ochrany obyvatelstva. K analýze současného stavu dané problematiky byla využita metoda úplného dotazníkového šetření ke zjištění úrovně informovanosti složek integrovaného záchranného systému v oblasti ochrany obyvatelstva a individuální ochrany. Dále bylo provedeno úplné dotazníkové šetření, které mělo zjistit připravenost obyvatelstva v oblasti individuální ochrany. Získané informace byly analyzovány a graficky znázorněny.

4.2 Použité metody

Pro zpracování teoretické části bylo využito jak odborných tištěných zdrojů získaných v knihovně Univerzity Tomáše Bati, tak i zdrojů internetových. Praktická část vycházela z úplného dotazníkového šetření u složek integrovaného záchranného systému a u obyvatelstva. K analýze dat získaných dotazníkovým šetřením mezi složkami IZS byla použita metoda komparace mezi Hasičským záchranným sborem, Policií České republiky a Záchrannou zdravotnickou službou.

II. PRAKTICKÁ ČÁST

5 DOTAZNÍKOVÉ ŠETŘENÍ PRO SLOŽKY INTEGROVANÉHO ZÁCHRANNÉHO SYSTÉMU

Hlavním cílem dotazníkového šetření, které bylo provedeno v základních složkách IZS, bylo zaměření na názor na současný stav individuální ochrany obyvatelstva v České republice a případné návrhy na zlepšení aktuálního stavu.

5.1 Charakteristika dotazníkového šetření a zkoumaného vzorku osob

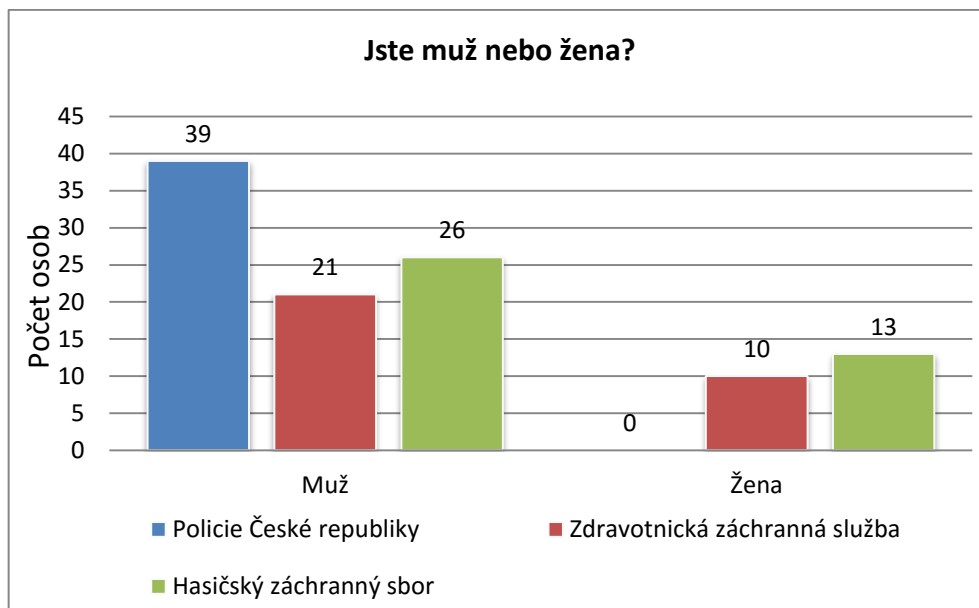
Výchozím nástrojem průzkumu bylo anonymní dotazníkové šetření, které bylo provedeno začátkem jara roku 2016 v městě Jihlava. Tento dotazník byl rozdán základním složkám IZS v krajském operačním a informačním středisku Hasičského záchranného sboru a operačních střediscích Policie ČR a Zdravotnické záchranné služby v Jihlavě. Důvodem pro výběr Krajského operačního a informačního střediska byla skutečnost, že se jedná o jeden z řídicích orgánů právě v případě mimořádných událostí nebo krizových situací. Většina dotazovaných má dlouholetou praxi buď s přímo danou problematikou, nebo obecně s činností složek integrovaného záchranného systému. Informace získané od těchto osob znamenaly pro dotazníkové šetření velký přínos. Výše zmíněné složky byly zastoupeny v následujícím počtu:

- Policie České republiky – 39 osob
- Zdravotnická záchranná služba – 31 osob
- Hasičský záchranný sbor – 39 osob

V konečném součtu se tedy tohoto průzkumu zúčastnilo 109 osob. Dotazník obsahuje celkem 14 otázek a to otázky otevřené a zavřené. Celou verzi dotazníku je možno prohlédnout v příloze P I.

5.2 Výsledky dotazníkového šetření u složek Integrovaného záchranného systému

První otázka v dotazníku pro složky Integrovaného záchranného systému sloužila k určení pohlaví osob.

Graf 1. Otázka č. 1. Zdroj: [vlastní]

U příslušníků **Policie České republiky** bylo zastoupeno v tomto dotazníku 39 mužů, kteří představují 100 %.

Dotazník pro **Zdravotnickou záchrannou službu** vyplnilo 21 mužů, tj. 67 % a 10 žen, tj. 33 %.

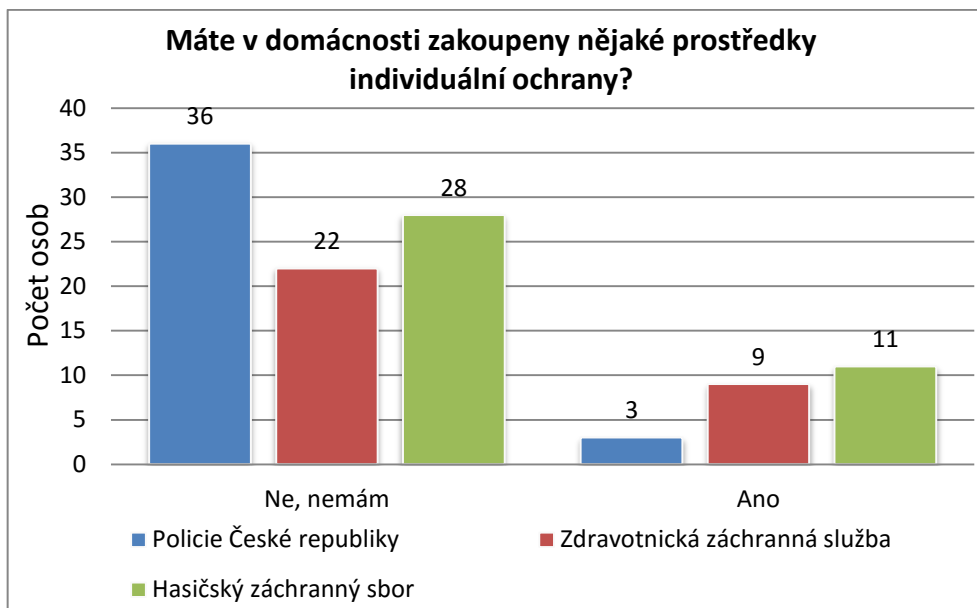
Tento dotazník vyplnilo u **Hasičského záchranného sboru** 26 mužů, kteří představují 67 % a 13 žen, tj. 33%.

Druhá otázka sloužila ke zjištění, zda mají příslušníci složek IZS v domácnosti zakoupeny nějaké prostředky individuální ochrany.

Tyto prostředky má v domácnostech zakoupeno 7 %, tj. 3 **příslušníci Policie české republiky** a to většinou plynové masky a ochranné oděvy a zbylých 93 %, tj. 36 policistů, nemá v domácnostech žádný typizovaný prostředek individuální ochrany.

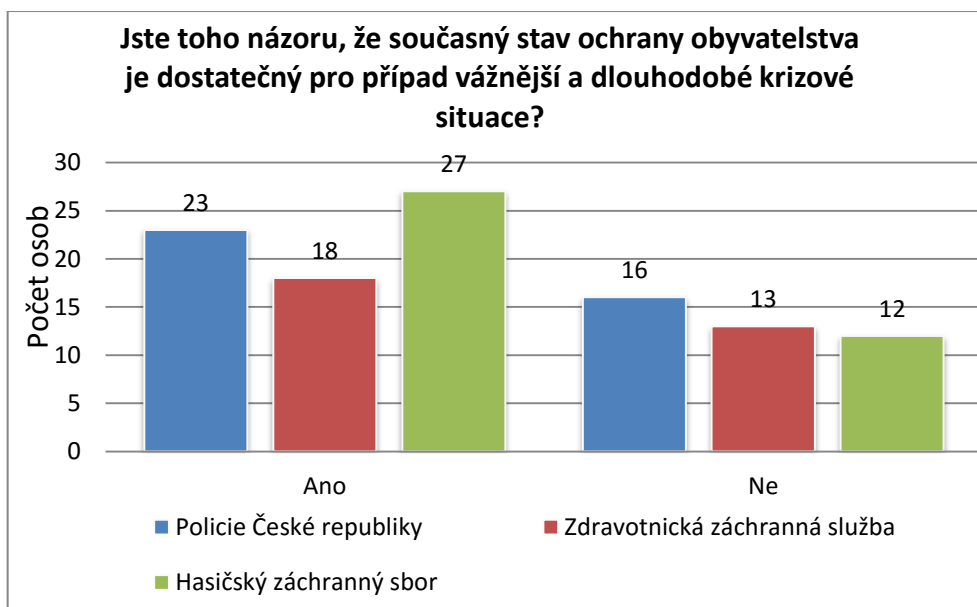
U **Zdravotnické záchranné služby** nemá zakoupeno tyto prostředky 22 dotázaných, kteří představují 71 %. Ti, kteří zaškrtnli „ano“ 29 %, tj. 9 dotázaných, tedy mají nějaké prostředky individuální ochrany, uvedli, že mají především ve výbavě masky CM-4 a ochranné oděvy.

Podobné výsledky jako u ZZS vyšly i u **Hasičského záchranného sboru**. Ve výbavě příslušníci v domácnosti mají především masky CM-4. Na rozdíl od ZZS disponují ochrannými rouškami, pláštěnkami a jodovými tablety, které dostávají ve službě.

Graf 2. Otázka č. 2. Zdroj: [vlastní]

Třetí otázka byla zaměřena na názor, zda je současný stav ochrany obyvatelstva dostatečný pro případ vážnější a dlouhodobé krizové situace.

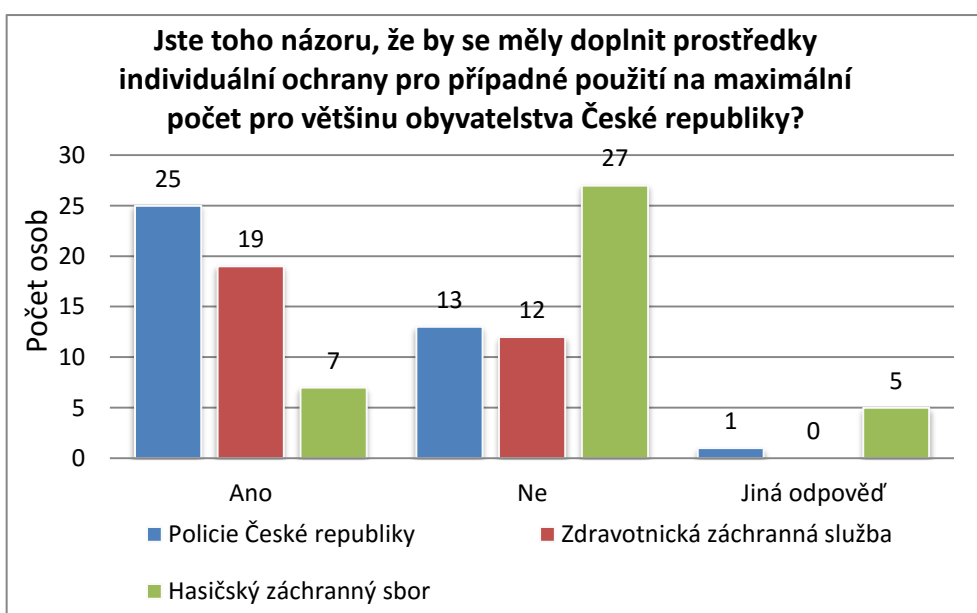
Graf 3. Otázka č. 3. Zdroj: [vlastní]

Vyhovující stav zaškrtnulo 59 %, tj. 23 příslušníků **Policie České republiky** a 41 %, tj. 16 příslušníků si myslí, že současný stav ochrany není dostatečný a bylo by podle nich potřeba například „nákupu nového potřebného vybavení, větší informovanosti ze strany médií, každá domácnost by měla být vybavena PIO, stavba a obnova stálých úkrytů, přepracovat celý tento koncept do stavu před rokem 1989.“

U **Zdravotnické záchranné služby** bylo 13 osob, které představují 43% dotázaných, toho názoru, že současný stav je nevyhovující a podle těchto dotázaných by situaci zlepšilo především více informovanosti obyvatelstva, dále pak zlepšení krizové vybavenosti a více finančních prostředků. Zbýlých 57 %, tj. 18 osob, odpovědělo, že bylo spokojeno se současným stavem.

Názor příslušníků **Hasičského záchranného sboru** se moc nelišil oproti ostatním dotazovaným složkám IZS. V 69 %, tj. 27 příslušníků, označilo současný stav za vyhovující a 31 %, tj. 12 příslušníků, hodnotilo současný stav jako nedostačující. Návrhy nespokojených příslušníků se týkaly stejně jako u ZZS a PČR především zvýšení povědomí obyvatel o tom, jak se při MU zachovat. Více financí do této oblasti celkově by také pomohlo řešit účinněji problematiku. Objevily se zde i názory pro navýšení prostředků, zaměřené hlavně na ohrožené skupiny obyvatelstva podle příslušné prováděcí vyhlášky. Mezi další názory patřilo i zvýšení výuky problematiky na základních a středních školách. Zajímavý názor měl příslušník HZS ČR. Podle tohoto příslušníka je finanční problém založen především na špatně rozložených dotacích pro jednotlivé obce z hlediska zejména místních informačních systémů, které slouží k varování obyvatelstva. Pro upřesnění dodal, že finanční prostředky se odvíjí také od výše státní dotace poskytnuté na ochranu obyvatelstva.

Čtvrtá otázka zněla: „Jste toho názoru, že by se měly doplnit prostředky individuální ochrany pro případné použití na maximální počet pro většinu obyvatelstva České republiky?“

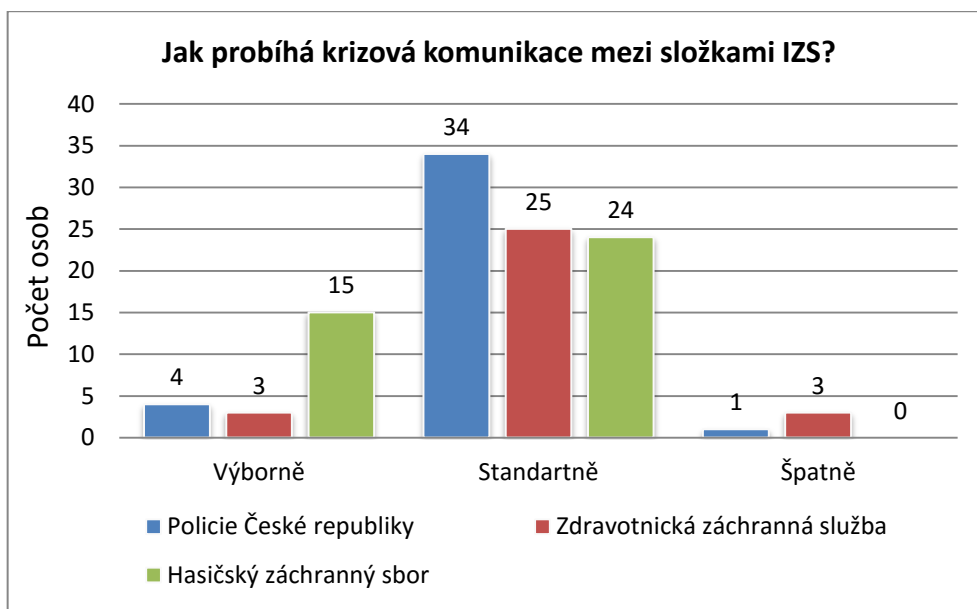
Graf 4. Otázka č. 4. Zdroj: [vlastní]

Pro doplnění těchto prostředků bylo 64 %, tj. 25 příslušníků **Policie České republiky**. Odpověď „ne“ zvolilo 33 %, tj. 13 příslušníků. Jediný příslušník, který vyplnil „jinou odpověď“, byl pro doplnění prostředků individuální ochrany, ale doplnil, že by to mělo být zejména kvůli terorismu a podobným hrozbám.

Se současným stavem souhlasí 40 %, tj. 12 dotázaných ze **Zdravotnické záchranné služby**, zatímco 60 %, tj. 19 dotázaných by bylo pro navýšení počtu těchto prostředků na maximální počet. Žádný dotázaný nevyužil možnosti jiné odpovědi.

Příslušníci **Hasičského záchranného sboru** měli opačný názor na tuto problematiku než ostatní dotazované složky IZS. Jejich odpovědi se zásadně lišily od odpovědí PČR a ZZS. Pro nedoplňování těchto prostředků bylo 68 %, tj. 27 příslušníků, a pro doplnění jen 18 %, tj. 7 dotázaných. 14 %, tj. 5 příslušníků, zvolilo jinou odpověď a ty se týkaly zejména nedoplňování prostředků pro všechny obyvatele, ale například jen v zónách havarijního plánování nebo na každé ORP, stanici HZS a stanici SDH. Mezi další zajímavé názory patřila odpověď, která počítala s možností nezásobení prostředků pro úplně celé obyvatelstvo, ale s možností mít použitelnou zásobu alespoň pro část obyvatelstva v každé obci.

Pátá otázka zjišťovala, jak probíhá krizová komunikace mezi složkami IZS.

Graf 5. Otázka č. 5 Zdroj: [vlastní]

Pro standardní průběh byla většina a to až 86 %, tj. 34 příslušníků **Policie České republiky**. Výborně hodnotili komunikaci 4 příslušníci, kteří představují 11 %, a nespokojen byl jediný příslušník.

Návrhy na zlepšení se týkaly především úpravy stávajících komunikačních prostředků dle reálných potřeb složek IZS. Další názor se týkal náboru vzdělaných odborníků, kteří by byli zaškoleni pro danou problematiku a tím by zlepšili komunikaci mezi složkami IZS.

U **Zdravotnické záchranné služby** hodnotilo standardní průběh 81 %, tj. 25 dotázaných. Nadprůměrně bylo spokojeno 10 %, tj. 3 dotázaní, a nespokojeno s krizovou komunikací bylo 9 %, tj. 3 dotázaní, návrh na zlepšení přitom neměl ani jeden z dotázaných.

Naopak příslušníci **Hasičského záchranného sboru** měli odlišné názory na průběh krizové komunikace. Žádný respondent nebyl nespokojen s krizovou komunikací. Nadmíru spokojeno bylo až 39 %, tj. 15, což je v porovnání s Polici ČR a ZZS jiný výsledek. Standardní průběh zaškrtnulo 61 %, tj. 24 příslušníků. Objevil se zde jenom jediný návrh, a to „Nacvičit, jak by vypadala krizová komunikace v době výpadku mobilních operátorů a převaděčů Matra a našich sítí.“

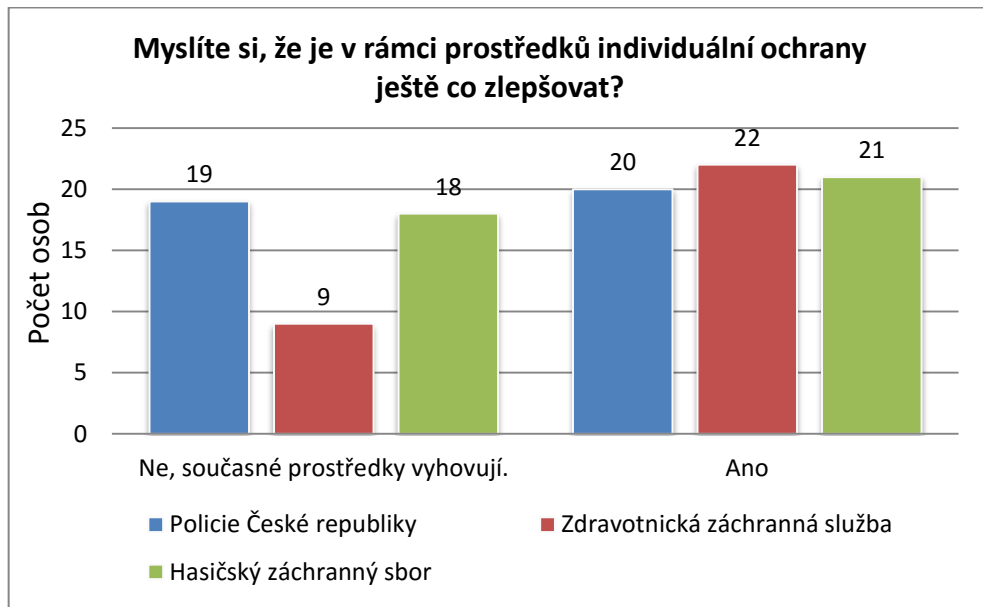
V otázce číslo šest měli respondenti zhodnotit, jaká je úroveň výcvikové činnosti složek IZS.

Příslušníci Policie České republiky nejčastěji odpovídali, že připravenost je na dobré nebo alespoň dostačující úrovni. Našli se ale i negativnější reakce v otázce výcvikové činnosti. Například, „V současné době panuje chaos v řízení a informovanosti.“, „Rozhodně je co zlepšovat, protože cvičení je naplánované a realita přinese hodně specifických a překvapivých situací a zde se teprve ukáže kvalita spolupráce.“ Další příslušníci PČR by zase uvítali, kdyby se více součinnostních cvičení více účastnilo obyvatelstvo.

Současnou úroveň výcviku shledalo jako dostačující 71 %, tj. 22 dotázaných u **Zdravotnické záchranné služby**, zatímco 14 %, tj. 4 dotázaní, nespécifikovalo konkrétní úroveň výcviku. Výborně hodnotilo 10 % tj., 3 dotázaní. Spíše negativně jen 5 %, tj. 2 dotázaní. Návrh na zlepšení měl pouze jeden dotázaný a to „Zajistit více informací pro veřejnost, letáky, informační brožury.“

U příslušníků **Hasičského záchranného sboru** převažoval názor, že současná úroveň výcviku je na dobré úrovni, ale našlo se i několik návrhů a doporučení. Například „Je mnoho kurzů pro HZS, lze se v nich dobře realizovat.“ nebo „Myslím, že by mělo být více dílčích cvičení na jednotlivá témata než rozsáhlá cvičení, konkrétně například téma špinavá bomba v případě teroristického útoku.“

Sedmá otázka zjišťovala, zda je v rámci prostředků individuální ochrany ještě co zlepšovat.

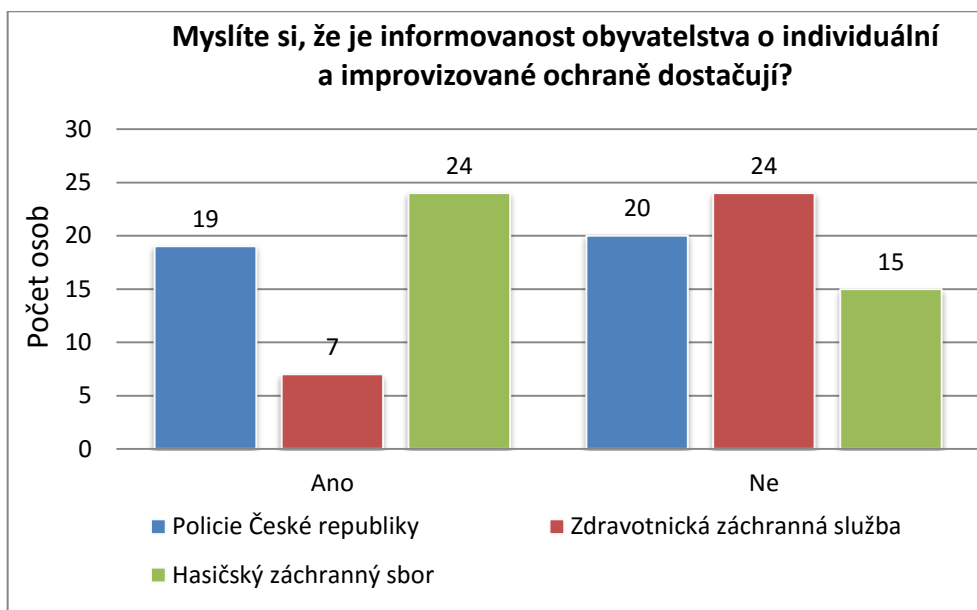
Graf 6. Otázka č. 7. Zdroj: [vlastní]

V této otázce se příslušníci **Policie České republiky** vůbec neshodují. Pro spokojenost s těmito prostředky bylo 48 %, tj. 19 dotázaných. Pro zlepšení bylo 52 %, tj. 20 dotázaných. Mezi návrhy se objevily tyto názory „Větší dostupnost těchto prostředků“ „Každá domácnost by měla být vybavena PIO“ „Budování úkrytů ve velkých domech“ „Zaměřit se na seznámení obyvatelstva s prostředky a jejich použití“

Většina, 22 dotázaných, kteří představují 71 % ze **Zdravotnické záchranné služby**, by byla pro zlepšení těchto prostředků. Návrhy se převážně nelišily od ostatních dotazovaných složek IZS. Zbýlých 29 %, tj. 9 dotázaných, by nic nezlepšovalo.

U **Hasičského záchranného sboru** se objevily stejné odpovědi jako u PČR a to, že současné prostředky vyhovují 47 %, tj. 18 příslušníků a 53 %, tj. 21 dotázaných, by prostředky zlepšily. Podle příslušníků HZS by se mělo zaměřit v rámci zlepšování prostředků na vývoj nových prostředků například nanotechnologií a inovovat současné prostředky. Dále pak na univerzálnost použití prostředků, aktivní sledování moderních trendů a vědeckých poznatků ve světě a zavést možnost zapojení občanů jako je tomu například ve Švýcarsku.

V osmé otázce měli respondenti odpovědět, zda je informovanost obyvatelstva o individuální ochraně a improvizované ochraně dostačující.

Graf 7. Otázka č. 8. Zdroj: [vlastní]

V této otázce se většina příslušníků **Police České republiky** neshodla na jednom názoru. Jedna polovina z 52 %, tj. 20 příslušníků, odpověděla, že informovanost není dostačující a napsala návrhy. Tyto návrhy například konstatovaly, že by se v oblasti školství měly děti více vzdělávat na toto téma. Podobný názor panoval i v případě obyvatelstva, které by také mělo být více informováno. Další názory se týkaly především role, kterou v informovanosti na toto téma mohou zajistit například některé státní instituce nebo i média. Druhá polovina byla ze 48 %, tj. 19 dotázaných, s aktuální informovaností obyvatelstva spokojena a označila ji jako dostačující.

Spokojeno se současnou informovaností obyvatelstva o individuální ochraně bylo 24 %, tj. 7 dotázaných ze **Zdravotnické záchranné služby**. Velká většina, 24 osob, které představují 76 % dotázaných, odpověděla záporně a bylo by podle ní dobré zavést výuku a výcvik na školách o individuální ochraně.

Příslušníci **Hasičského záchranného sboru** z 39 %, tj. 15 dotázaných, odpovědělo na tuto otázku záporně a navrholo, že je potřeba se také více zaměřit na dospělé obyvatelstvo z hlediska výuky této věkové kategorie, aby byli schopni poučit například děti. Je možnost se zaměřit na tuto problematiku i prostřednictvím sociálních sítí, na kterých je možné oslovit děti i dospělé nebo zavést speciální přednášky na toto téma. Zbytek, 24 příslušníků, kteří představují 61 % HZS, si myslí, že informovanost je na dobré úrovni.

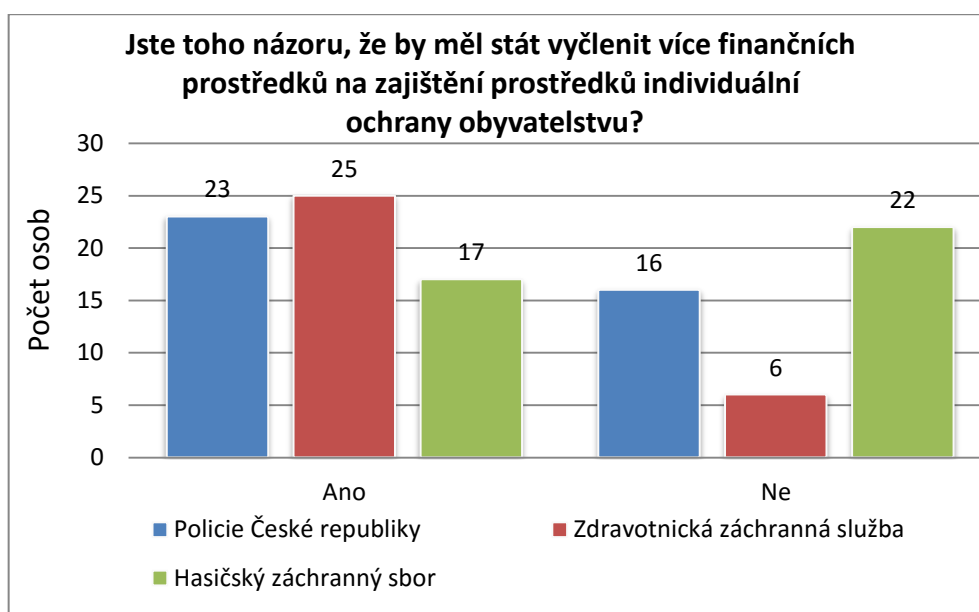
Devátá otázka se dotazovala na problematiku, jakým způsobem je zajištěna informovanost obyvatelstva v Kraji Vysočina.

U příslušníků **Policie České republiky** se odpovědi příliš nelišily. Většina příslušníků odpovídala například, že je možno informovat obyvatelstvo prostřednictvím sirén, internetových stránek kraje, regionálního rozhlas a televize, letáčky týkajícími se individuální a improvizované ochrany, informacemi získanými ve školách. Někteří příslušníci nevěděli, jak je obyvatelstvo informováno ohledně individuální nebo improvizované ochrany.

Odpovědi dotázaných ze **Zdravotnické záchranné služby** se rozdělovaly především na odpověď „prostřednictvím médií a sirén“, druhá část dotázaných uvedla, že neví.

Příslušníci **Hasičského záchranného sboru** měli několik zajímavých odpovědí, jako například „V ZHP EDU má každá domácnost příručku k ochraně obyvatelstva, „V okrese Pelhřimov předáváme informace v ZŠ a na gymnáziích rozdáváme letáky o PIO v rámci dnů otevřených dveří a exkurzí“ nebo „Obyvatelé musí být při vyhledávání informací aktivní. Informací je spousta“

Desátá otázka měla zjistit názor, zda by stát měl vyčlenit více finančních prostředků na zajištění prostředků individuální ochrany.

Graf 8. Otázka č. 10. Zdroj: [vlastní]

Pro vyčlenění více finančních prostředků bylo 59 %, tj. 23 příslušníků **Policie České republiky**. Ostatních 16 příslušníků, kteří představují 41 %, odpovědělo, že to není nutné.

Pro zápornou odpověď bylo jen 19 %, tj. 6 dotázaných ze **Zdravotnické záchranné služby** a zbylá většina (25 dotázaných, kteří představují 81 %) by byla pro zvýšení financí na rozvoj a nákup nových prostředků.

Zatímco u příslušníků **Hasičského záchranného sboru** bylo na rozdíl od složek PČR a ZZS pro navýšení financí jen 43 %, tj. 17 příslušníků. Pro stávající stav bylo 57 %, tj. 22 příslušníků.

Jedenáctá a dvanáctá otázka se zabývaly nejaktuálnějšími bezpečnostními hrozbami z hlediska použití prostředků individuální a improvizované ochrany.

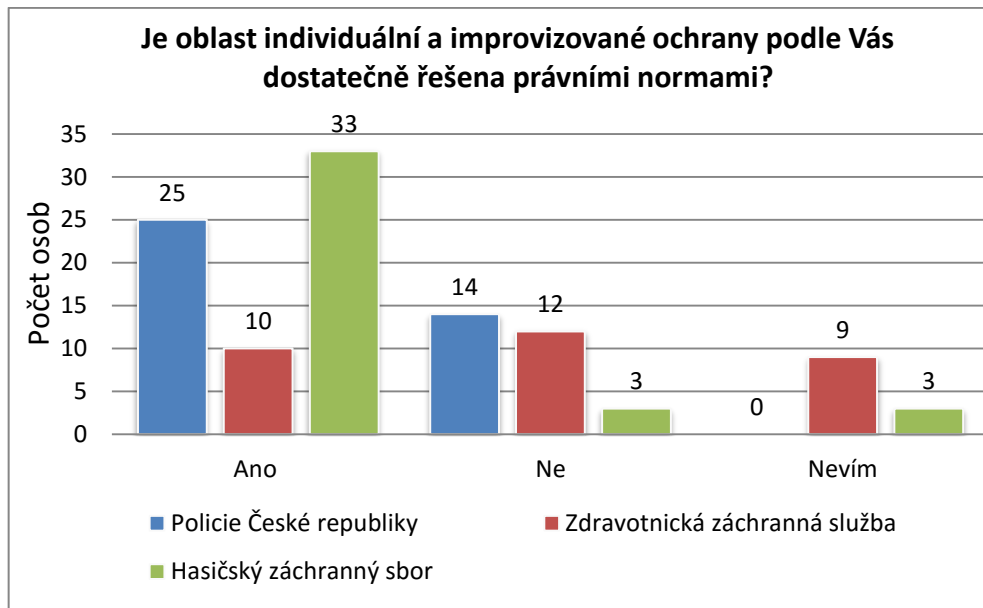
Příslušníci Police České republiky v jedenácté otázce považovali za bezpečnostní hrozby, které by vedly k nasazení prostředků individuální ochrany obyvatelstva, nejčastěji například hrozbu terorismu i s použitím zbraní hromadného ničení, vyvolání válečného konfliktu NATO s Ruskem nebo jinými zeměmi nebo například šíření islamismu a migrační vlny. Další odpovědi se týkaly použití zbraní hromadného ničení a to především zbraní chemických, biologických nebo jaderných. **V dvanácté otázce** nejčastěji příslušníci vyhodnotili jako případnou hrozbu vnik živelných pohrom, ale především chemické nebo radiační havárie. Mezi odpověďmi na tuto otázku nechyběl ani terorismus a hrozba použití ZHN proti obyvatelstvu. Někteří příslušníci napsali, že výše zmíněné otázky číslo jedenáct a dvanáct nedokáží správně posoudit.

Dotázaní ze **Zdravotnické záchranné služby si v jedenácté otázce** především mysleli, že PIO je možné nasadit v případě terorismu a nasazení ZHN. **Ve dvanácté otázce** dotázaní odpovídali velice podobně až skoro identicky ohledně použití prostředků improvizované ochrany, jako v otázce jedenácté.

Příslušníci **Hasičského záchranného sboru** si měli většinou podobné názory na problematiku obsaženou v **otázkách jedenáct a dvanáct**, jako příslušníci Policie české republiky.

Třináctá otázka zjišťovala, zda je individuální a improvizovaná ochrana obyvatelstva dostatečně řešena právními normami.

Z Policie České republiky považuje 63 %, tj. 25 příslušníků, právní úpravu této problematiky za dostatečnou. Zbylých 37 %, tj. 14 příslušníků, má názor, že není spokojeno s aktuálními právními normami.

Graf 9. Otázka č. 13. Zdroj: [vlastní]

Ze **Zdravotnické záchranné služby** si nevědělo rady s otázkou 29 %, tj. 9 dotázaných. Zbýlých 33 %, tj. 10 dotázaných, je spokojeno s právní úpravou individuální ochrany a 38 % tj. 12 odpovědělo negativně.

Nejvíce pro dostatečné řešení právními normami byli příslušníci **Hasičského záchranného sboru**, a to v 86 %, tj. 33 dotázaných. Jenom 7 %, tj. 3 dotázaní, bylo pro negativní odpověď a jejich názory na zlepšení se týkaly především novelizace Vyhlášky Ministerstva vnitra č. 380/2002 Sb., ze dne 9. srpna 2002 k přípravě a provádění úkolů ochrany obyvatelstva, „začlenit osnovy do školení BOZP v podnicích. Povinnost zaměstnavatele mít PIO pro zaměstnance“. Zbýlých 7 %, tj. 3 dotázaní, nemělo přehled.

Čtrnáctá otázka se zabývala vybaveností složek integrovaného záchranného systému z hlediska ochranných prostředků.

Opět většina příslušníků od **Policie České republiky** měla pozitivní názory ohledně prostředků vybavenosti složek IZS. Mezi nejčastější odpovědi patřilo například, že výbava složek IZS je k jejich činnosti dostatečná. Další názory se týkaly především dovybavení jednotek IZS, jelikož každé takové dovybavení nebo zlepšení u složek IZS výrazně zlepšuje možnosti na kvalitnější provedení zásahu.

V případě dotazovaných ze **Zdravotnické záchranné služby** bylo pro zlepšení vybavení ochranných prostředků jen 29 %, tj. 9 dotázaných a 19 %, tj. 6 dotázaných, si nevědělo rady s otázkou. Zbytek (16 dotázaných, kteří představují 52 %) není pro lepší vybavení těmito prostředky.

U **Hasičského záchranného sboru** si myslelo 32 %, tj. 12 příslušníků, že je potřeba vyba-
vit složky IZS, ale 68 %, tj. 27 příslušníků si to nemyslelo. Mezi odpověďmi se objevily
i návrhy jako například „Udržovat stávající vybavení a zvýšit počet například masek CM6,
a lehkých ochranných obleků.“

6 DOTAZNÍKOVÉ ŠETŘENÍ PRO OBYVATELSTVO

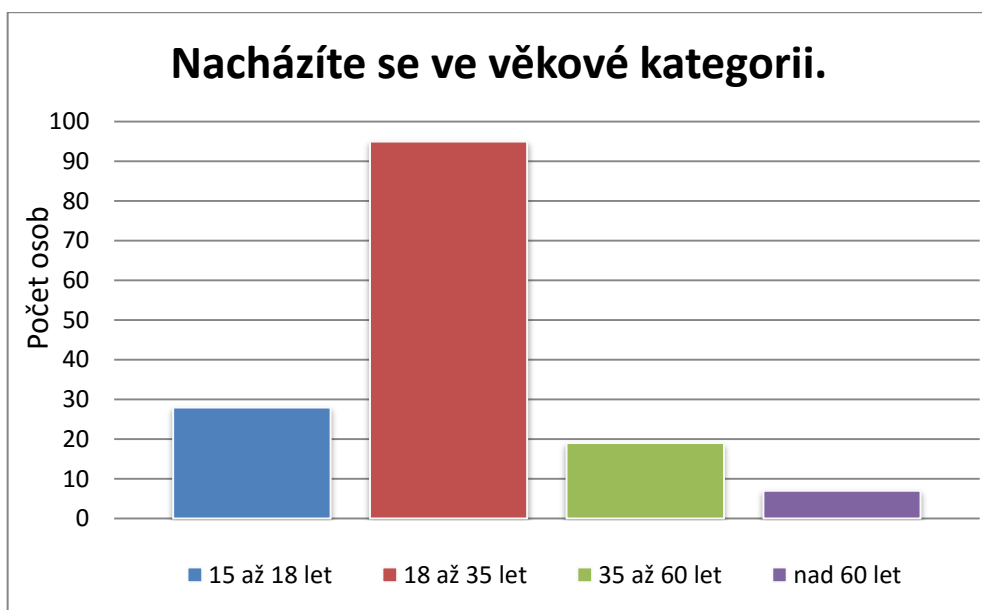
Cílem tohoto dotazníkového šetření bylo zjistit úroveň znalostí obyvatelstva v oblasti ochrany obyvatelstva a individuální ochrany na Jihlavsku.

6.1 Charakteristika zkoumaného vzorku osob v dotazníkovém šetření

Výchozím nástrojem dotazníkového průzkumu je anonymní dotazníkové šetření, které bylo provedeno na studentech a dospělém obyvatelstvu. Dotazník byl respondentům rozdán v tištěné nebo elektronické podobě za použití internetového portálu www.surveymonkey.com. V konečném součtu se tedy tohoto průzkumu zúčastnilo 149 osob. Dotazník obsahoval celkem 12 otázek a to otázky otevřené, zavřené a některé otázky s možností více odpovědí. V úvodu dotazníku byly uvedeny informace důležité pro správné pochopení i zodpovězení otázek. Úplná verze dotazníku je uvedena v **příloze P II**.

6.2 Výsledky dotazníkového šetření u obyvatelstva

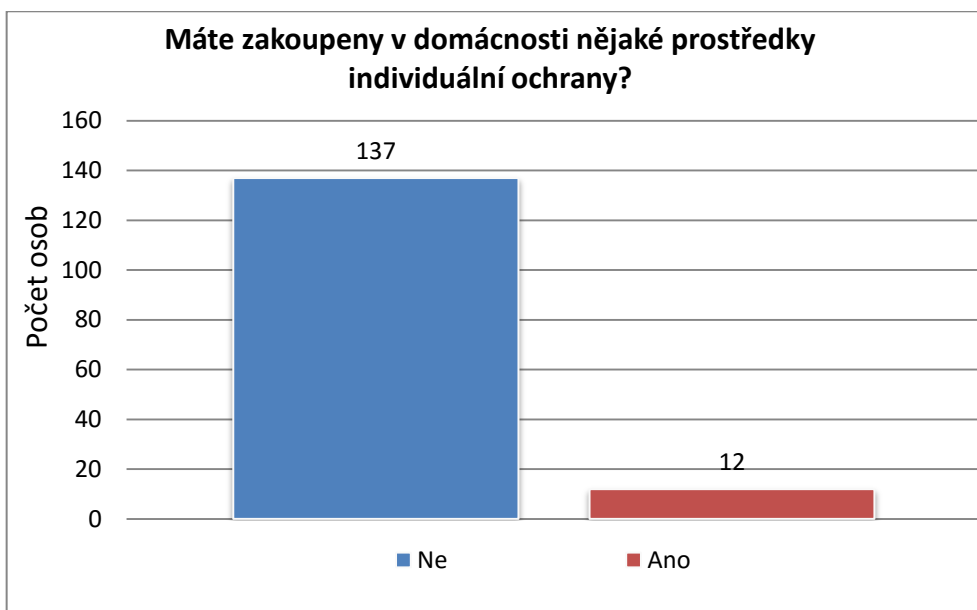
První otázka zjišťovala, v jaké věkové kategorii se dotázaní nachází.

Graf 10. Otázka č. 1. Zdroj: [vlastní]

Nejvíce dotázaných se nacházelo v kategorii 18 až 35 let (95 osob, tj. 64 %). Zatímco v kategorii 15 až 18 let (28 osob, které představují 19 %) a 35 až 60 let (19 osob, tj. 13 %) bylo méně dotázaných. Nejméně zastoupeny byly osoby starší 60 let (7 osob, tj. 4 %).

Druhá otázka se zabývala skutečností, zda vlastní dotázaní nějaký prostředek individuální ochrany.

Graf 11. Otázka č. 2. Zdroj: [vlastní]

V domácnosti tyto prostředky nemá až 92 %, tj. 137 dotázaných. Ti, kteří uvedli, že tyto prostředky mají zakoupeny (12 osob, které představují 8 %), vlastní především ochrannou masku M10m a protichemickou pláštěnku.

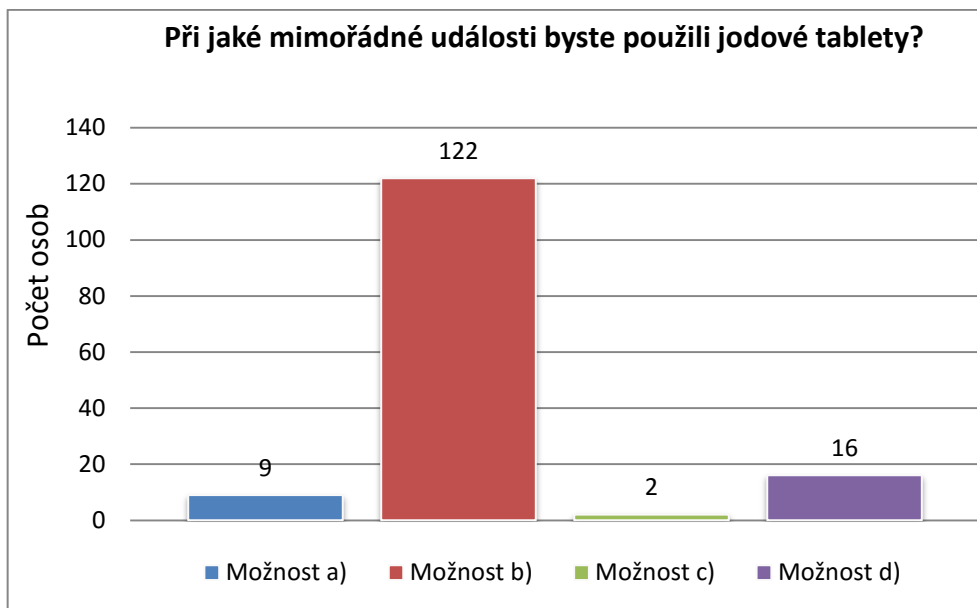
Třetí otázka se týkala prostředků v domácnosti, které se mohou použít k improvizované ochraně těla. Dotázaní nejčastěji odpověděli, že k improvizované ochraně těla by v případě nutnosti použili především pláštěnku, gumové rukavice a holínky. Dále prostředky, které jsou v domácnosti běžně dostupné, například mokrá hadr, lyžařské brýle, igelitové pytle, čepice a roušky z lékárníčky.

Čtvrtá otázka zkoumala, při jaké havárii je potřeba požití jodové tablety.

Znění otázky č. 4:

Při jaké mimořádné události byste použili jodové tablety?

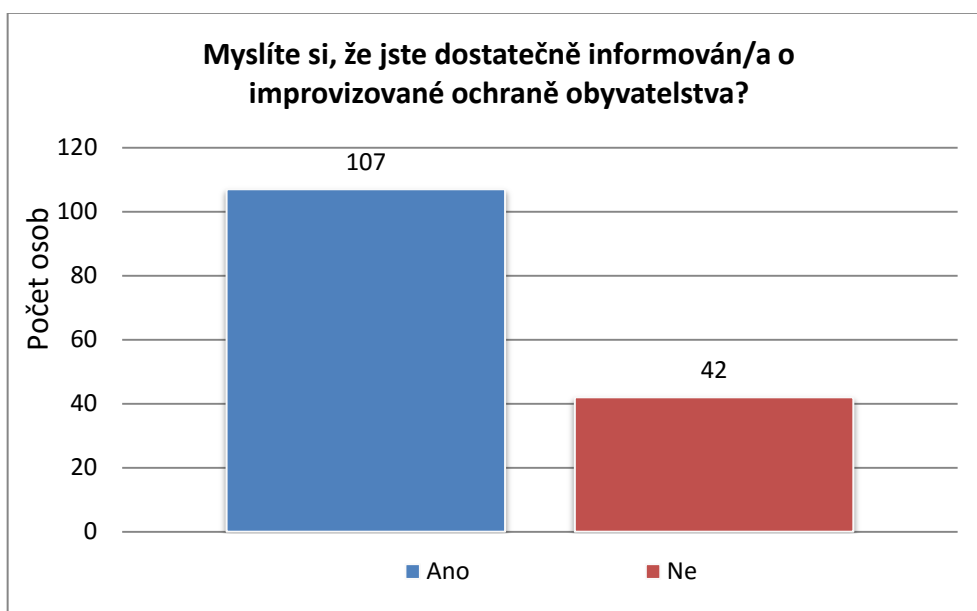
- Průmyslová havárie
- Radiační havárie
- Ropná havárie
- Chemická havárie velkého rozsahu

Graf 12. Otázka č. 4. Zdroj: [vlastní]

Většina (82 %, tj. 122 dotázaných) zvolila správnou odpověď „při radiální havárii“. Dalších 11 %, tj. 16 dotázaných, zvolilo „chemickou havárii velkého rozsahu“. Zbýlých 6 %, tj. 9 dotázaných, bylo pro průmyslovou havárii a 1 %, tj. 2, dotázaní pro ropnou havárii.

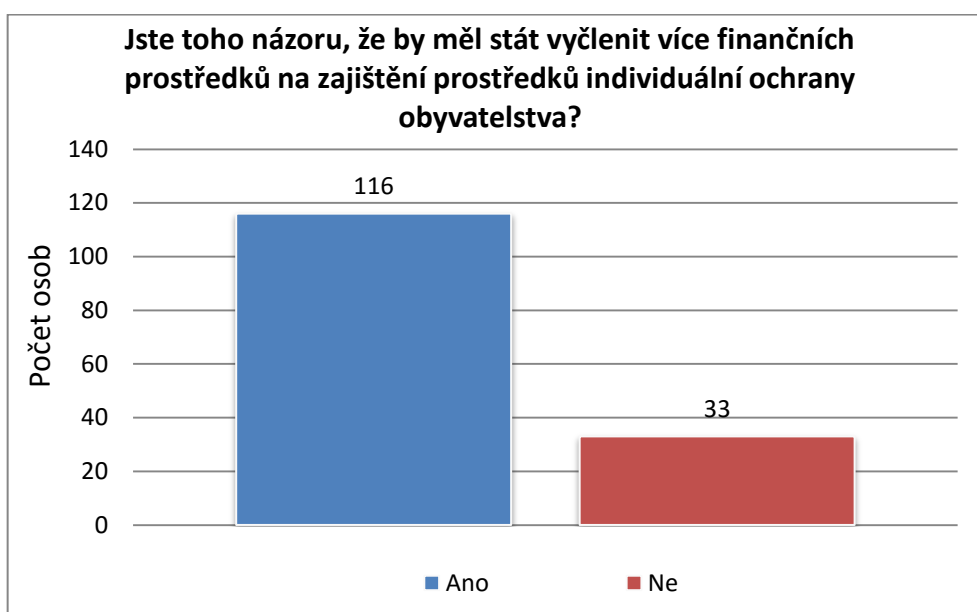
V **páté otázce** se zjišťovalo, zda je dotázaný dostatečně informován o improvizované ochraně obyvatelstva.

Graf 13. Otázka č. 5. Zdroj: [vlastní]

72 %, tj. 107 dotázaných, si myslelo, že je dostatečně informováno. Pro negativní odpověď bylo 28 %, tj. 42 respondentů, a jejich návrhy na zlepšení se týkaly především zavedení informativních přednášek a kurzů na základních a středních školách a učilištích o dané problematice, informování obyvatelstva formou medií. Objevil se i zajímavý názor poskytovat informace formou názorných letáků ve všech obcích a městech.

Šestá otázka zněla „Jste toho názoru, že by měl stát vyčlenit více finančních prostředků na zajištění prostředků individuální ochrany obyvatelstva?“

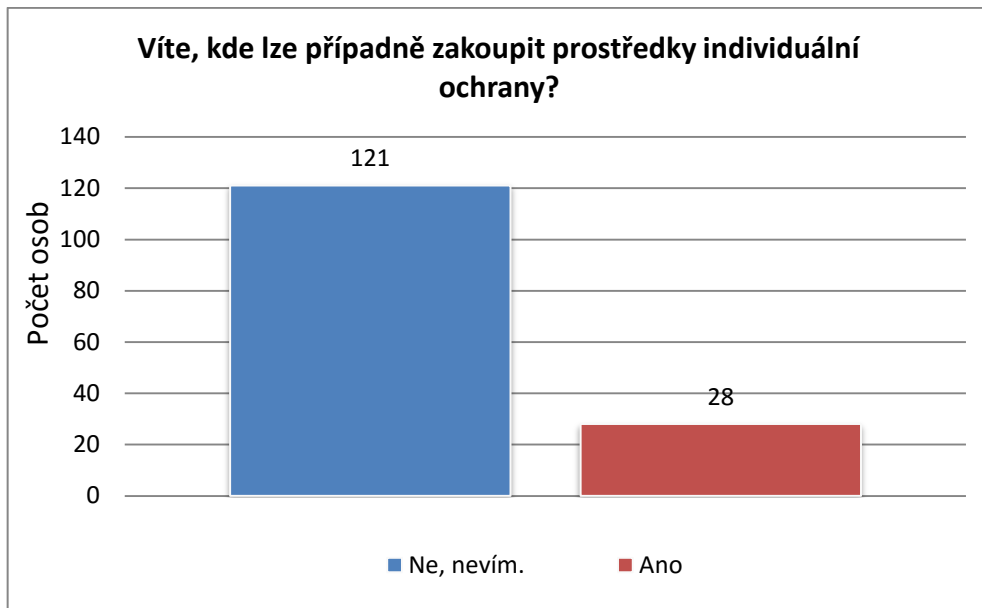

Graf 14. Otázka č. 6. Zdroj: [vlastní]

Pro vyčlenění více financí na tyto prostředky bylo až 78 %, tj. 116 dotázaných. Zbýlých 22 %, tj. 33 dotázaných, odpovědělo negativně.

Sedmá otázka zjišťovala, zda dotázaní vědí, kde lze případně zakoupit prostředky individuální ochrany.

Kde tyto prostředky zakoupit nevědělo až 81 %, tj. 121 dotázaných. Jen 19 %, tj. 28 dotázaných, by prostředky zakoupilo v „army-shopech“ a internetových obchodech. Internetovými obchody dotazovaní mysleli především obchody s pracovními a ochrannými pomůckami a specializované obchody s prostředky individuální ochrany.

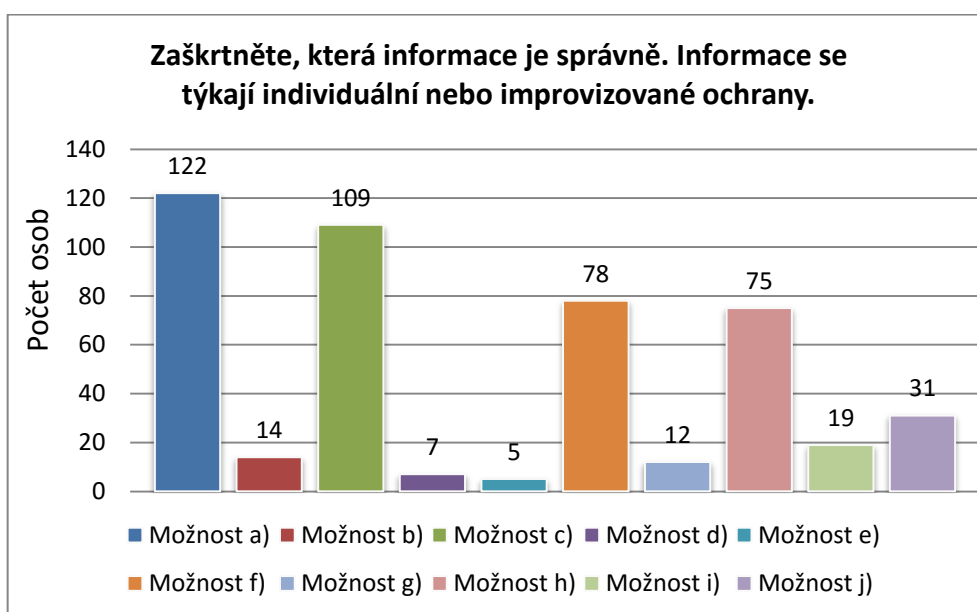

Graf 15. Otázka č. 7. Zdroj: [vlastní]

V osmé otázce měli dotázaní zaškrtnout, která z informací týkající se individuální nebo improvizované ochrany je správně. Bylo možno vybrat více správných odpovědí.

- Na stránkách složek IZS se mohou dozvědět o individuální ochraně. (82,6 %, tj. 122 dotázaných)
- Nemusíme vyhledávat, obce a města mají povinnost nás informovat. (9,6 %, tj. 14 dotázaných)
- Zejména na stránkách HZS ČR se mohou dozvědět o improvizované ochraně. (73 %, tj. 109 dotázaných)
- Nemusíme vyhledávat, HZS ČR má povinnost nás informovat a proškolit. (4,4 %, tj. 7 dotázaných)
- Nemusíme vyhledávat, riziko vzniku takové události je minimální. (3,5 %, tj. 5 dotázaných)
- V příslušném zákoně, předpise nebo vyhlášce, která se zabývá touto problematikou, se mohou dozvědět informace, které potřebují. (52,2 %, tj. 78 dotázaných)
- Během vzdělávacího procesu na ZŠ mě mají za povinnost naučit vše potřebné, z toho důvodu už nemusím vyhledávat žádné další informace. (7,8 %, tj. 12 dotázaných)

- h) Na obecním nebo městském úřadě mohou získat informace, které se týkají ochrany obyvatelstva. (50,5 %, tj. 75 dotázaných)
- i) O této problematice každý den dostatečně informují sdělovací prostředky (TV, rádio, ...). (13 % tj., 19 dotázaných)
- j) Je zejména povinností státu mít vzdělané občany, a tak stát aktivně informuje o této problematice prostřednictvím složek IZS a poté případně nese odpovědnost za případnou neznalost občanů, která se týká dané problematiky. (20,9 %, tj. 31 dotázaných)

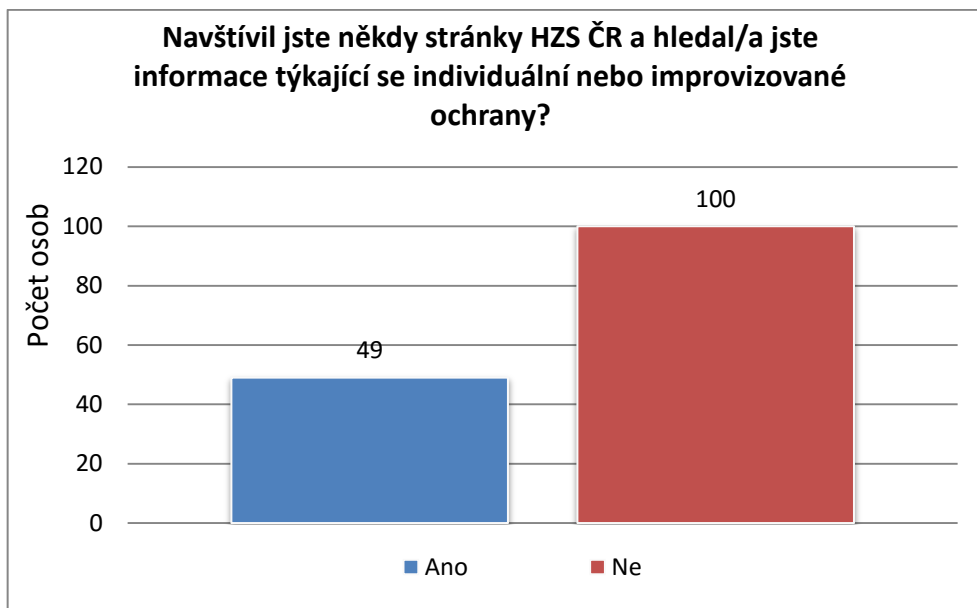

Graf 16. Otázka č. 8. Zdroj: [vlastní]

Nejvíce dotázaných by se informovalo na stránkách složek IZS a HZS ČR. Dále většina dotázaných by hledala příslušné informace například v zákoně nebo vyhlášce a také na obecních nebo městských úřadech. Zbytek odpovědí byl zaškrtnut minimálně.

Cílem **deváté otázky** bylo zjistit, zda dotázaní navštívili někdy internetové stránky HZS ČR a hledali informace týkající se individuální nebo improvizované ochrany.

Na internetových stránkách HZS ČR hledalo tuto problematiku pouze 33 %, tj. 49 dotázaných, a zbylých 67 %, tj. 100 dotázaných, nehledalo žádné informace.

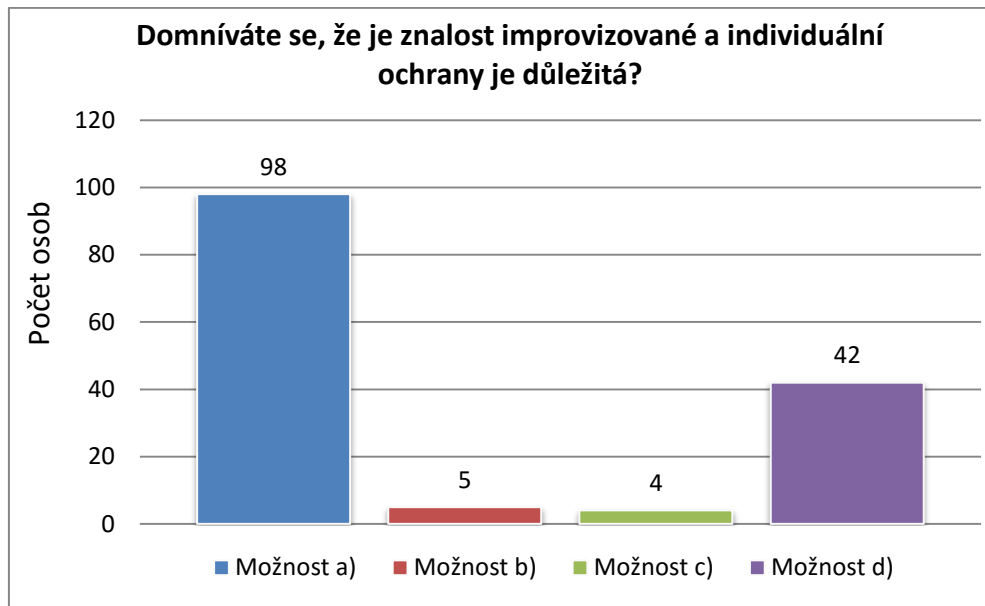

Graf 17. Otázka č. 9. Zdroj: [vlastní]

Desátá otázka zněla: „Domníváte se, že znalost improvizované a individuální ochrany je důležitá?“

- a) Ano, tuto problematiku by měl znát každý bez ohledu na to, zda někdy dané znalosti bude potřebovat nebo nebude. Tyto znalosti v případě potřeby mohou pomoci nám i našemu okolí.
- b) Ne, tato problematika se týká pouze obyvatelstva, které se nachází v blízkosti jaderných a chemických zařízení, kde hrozí únik nebezpečné látky.
- c) Ne, touto problematikou je zbytečné se zabývat, jelikož v případě vzniku mimořádné události budu informován složkami IZS, které mi řeknou, jak se mám zachovat.
- d) Ano, znalost této problematiky je velice důležitá vzhledem k dnešním událostem ve světě.

Většina (66 % tj., 98 dotázaných) se domnívala, že je potřeba tuto problematiku znát a 28 %, tj. 42 dotázaných, ji považuje za velice důležitou vzhledem k dnešním událostem ve světě. Zbýlé procento dotázaných se vyjádřilo, že znalost individuální ochrany není důležitá.

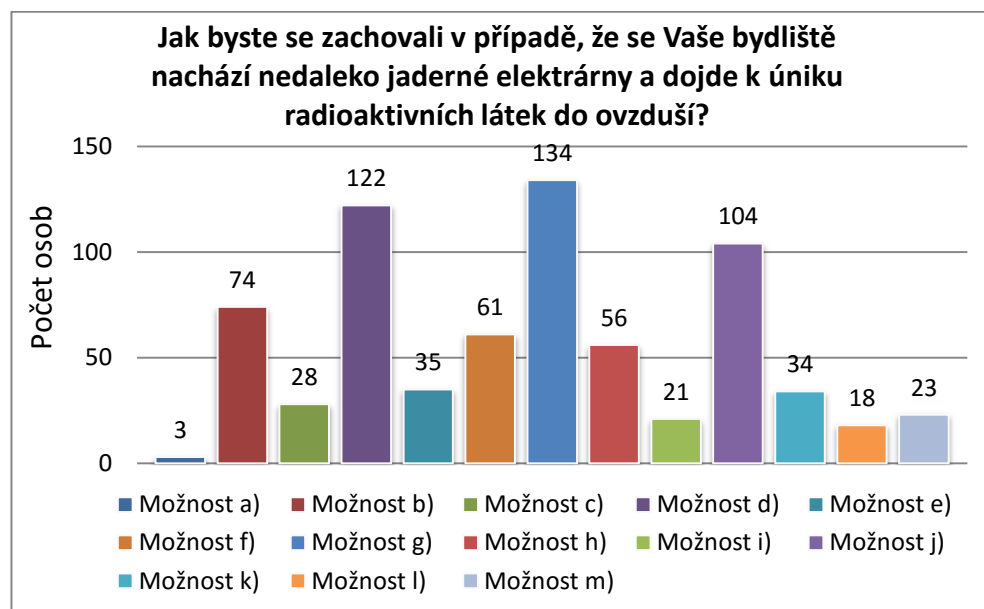
Graf 18. Otázka č. 10. Zdroj: [vlastní]

Znění **jedenácté otázky je:** „Jak byste se zachovali v případě, že se Vaše bydliště nachází nedaleko jaderné elektrárny a dojde k úniku radioaktivních látek do ovzduší? (Možno více odpovědí.)“

Zaškrtnout bylo možno tyto odpovědi:

- a) Nic nedělám, o vše se postarají složky IZS. (1,7 %, tj. 3 dotázaní)
- b) Důkladně zjistím, co se děje. (49,6 %, tj. 74 dotázaných)
- c) Pokud je to možné, ihned se přesunu do vyšších pater budovy. (19,1 %, tj. 28 dotázaných)
- d) Poslouchám sdělovací prostředky. (81,7 %, tj. 122 dotázaných)
- e) Budova, do které jsem se přesunul, by měla být proti směru větru. (23,5 %, tj. 35 dotázaných)
- f) Pokud je to možné, přesunu se do nižších pater budovy nebo sklepních prostor.(40,9 %, tj. 61 dotázaných)
- g) V žádném případě se nepřibližuji k místu vzniklé havárie.(89,6 %, tj. 134 dotázaných)
- h) Neprodleně se samovolně evakuuji a co nejrychleji se snažím dostat od místa havárie. (37,4 %, tj. 56 dotázaných)

- i) Nedělám nic, jenom poslouchám pokyny od složek IZS. (13,9 %, tj. 21 dotázaných)
- j) Připravím si prostředky, které mohou sloužit k výrobě improvizované ochrany. (69,6 %, tj. 104 dotázaných)
- k) Nezůstávám v bytě nebo domě a ihned se přesunuji do nejbližšího úkrytu civilní ochrany. (22,6 %, tj. 34 dotázaných)
- l) Počkám, až mi složky IZS poskytnou prostředky individuální ochrany. (12,2 %, tj. 18 dotázaných)
- m) Ihned voláme na linku tísňového volání a požadujeme pomoc. (15,7 %, tj. 23 dotázaných)

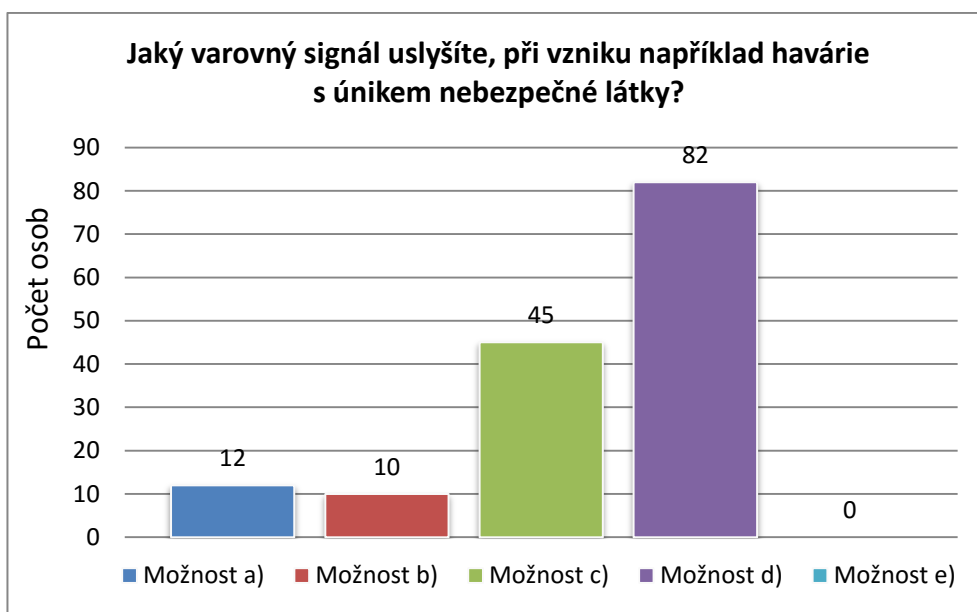
Graf 19. Otázka č. 11. Zdroj: [vlastní]

Většina dotázaných by poslouchala sdělovací prostředky, nepřibližovala by se k místu havárie a připravila si prostředky k improvizované ochraně těla.

Ve **dvanácté otázce** měli dotázaní odpovědět, jaký varovný signál uslyší při vzniku například havárie s únikem nebezpečné látky.

- a) Uslyšíme stejný signál jako „každou první středu v měsíci“, akorát ho uslyšíme v jiném čase a může zaznít až třikrát po sobě.
- b) Uslyšíme signál, kde je siréna 25 vteřin zapnuta, 10 vteřin vypnuta a opět 25 vteřin zapnuta.

- c) Uslyšíme tón sirény, který slyšíme „každou první středu v měsíci“, akorát bude doplněn o hlasovou informaci, která se týká vzniku mimořádné události.
- d) Uslyšíme tón sirény, který je kolísavý, trvá 140 vteřin a může zaznít až třikrát po sobě.
- e) Žádný tón neuslyšíme

Graf 20. Otázka č. 12. Zdroj: [vlastní]

Tato otázka dělala dotázaným problémy. Jen 55 %, tj. 82 dotázaných, uvedlo správnou možnost d). Zbylí dotázaní zvolili nesprávné odpovědi.

7 ZHODNOCENÍ VÝSLEDKŮ DOTAZNÍKOVÉHO ŠETŘENÍ

Z výsledků dotazníkové šetření u příslušníků Policie české republiky, Hasičského záchranného sboru a také u dotázaných u Zdravotnické záchranné služby vyplynulo, že by bylo vhodné provést několik opatření, aby se zkvalitnila jak informovanost obyvatelstva, tak i vybavenost jednotek integrovaného záchranného systému v oblasti individuální a improvizované ochrany obyvatelstva.

Z dotazníkového průzkumu vyplynula především potřeba zvýšení povědomí obyvatelstva o mimořádných událostech i možnostech jak se při nich správně zachovat. Problematiku by podle dotázaných ze složek integrovaného záchranného systému vyřešila tato konkrétní opatření. Především by pomohlo větší financování ochrany obyvatelstva celkově, ale také je třeba zaměřit se na financování problematiky individuální a improvizované ochrany. Navýšené finanční prostředky by mohly být použity jak ke zkvalitnění samotné informovanosti obyvatelstva o této problematice, tak i k podpoře výuky dané problematiky na základních a středních školách. Dále by bylo možno z finančních prostředků dokoupit prostředky individuální ochrany obyvatelstva pro případ stavu ohrožení státu nebo válečného stavu. Možnost, že nastane situace, kdy budou vyhlášeny dva výše zmíněné krizové stavy, je čím dál vyšší vzhledem k dnešním a zřejmě i budoucím událostem ve světě.

V otázce nákupu prostředků individuální ochrany pro obyvatelstvo se nabízí několik možností. Jako jedna možnost se jeví zachovat stávající stav, tedy pouze dovybavit a navýšit stávající kapacitu prostředků individuální ochrany zaměřené na ohrožené skupiny obyvatelstva. Další je rozšířit ohrožené skupiny obyvatelstva a zakoupit ochranné prostředky pro co největší část populace. V každém případě, podle názorů dotázaných z integrovaného záchranného systému, by bylo třeba zkvalitnit prostředky a zvýšit jejich počty, a to především v oblastech havarijního plánování, jelikož v případě vyhlášení výše zmíněných krizových stavů by byly s velkou pravděpodobností pro tuto skupinu obyvatelstva potřebné.

Z výzkumu také vyplynulo, že by bylo potřeba, zejména podle příslušníků Hasičského záchranného sboru, na tuto problematiku více zaměřit případná cvičení. Například by bylo dobré začlenit do cvičení větší počet obyvatel, ale ne pouze jako figurantů. Role obyvatelstva ve cvičení by byla především v autenticitě, se kterou by se složky integrovaného záchranného systému mohly setkat při skutečném zásahu. Například by se jednalo o cvičení s vyhlášením chemické havárie, použitím prostředků improvizované ochrany obyvatelstva a následnou evakuací obyvatelstva.

Další návrhy se týkaly také možnosti pořádat více menších cvičení než organizovat velká rozsáhlá cvičení.

V dotazníkovém šetření pro obyvatelstvo se zjišťovaly především názory a znalosti obyvatelstva na problematiku individuální a improvizované ochrany. Z výsledků šetření vyplynulo, že více jak dvě třetiny obyvatelstva jsou celkem dobře informovány, nicméně například ke koupi vlastních prostředků individuální ochrany obyvatelstva se ještě neodhodlala naprostá většina dotázaných.

Dále z výzkumu vyplynulo, že dotázaní by se zachovali správně například v případě vzniku radiační havárie nebo že by si byli schopni správně připravit prostředky improvizované ochrany. Dotázaní by většinu informací o individuální ochraně hledali na internetových stránkách Hasičského záchranného sboru, ale i na internetových stránkách dalších složek integrovaného záchranného systému. Výzkumem bylo také prokázáno, že většina dotázaných by například v okamžiku úniku radiačních látek do ovzduší poslouchala sdělovací prostředky a v žádném případě by se nepřibližovala k místu vzniklé havárie. Většina dotázaných se domnívala, že je nutno znát problematiku individuální a improvizované ochrany obyvatelstva, ale na druhou stranu pouze třetina dotázaných aktivně vyhledávala informace, které se této problematice týkají. V otázce financování bylo i obyvatelstvo pro zvýšení finančních prostředků a zejména pro zavedení informativních kurzů a přednášek, dotazovaní by uvítali i větší informovanost například prostřednictvím médií nebo formou letáků.

Problematickou otázkou byla otázka číslo šest, která se zabývala skutečností, kde zakoupit prostředky individuální ochrany. U této otázky až dvě třetiny dotázaných nevěděly, kde by tyto prostředky bylo možno zakoupit, což je zapříčiněno patrně značnou neinformovaností v této oblasti. Pokud by bylo obyvatelstvo lépe informováno, kde a za jaký finanční obnos si může tyto prostředky pořídit, je možné, že alespoň část obyvatelstva by si tyto prostředky skutečně pořídila. Bylo by tedy vhodné pro každý kraj vytvořit seznam prodejen, kde by bylo možno tyto prostředky (případně i prostředky starší) zakoupit. Seznam by byl uveřejněn na stránkách Hasičského záchranného sboru kraje a obyvatelstvo by bylo informováno o jeho existenci například prostřednictvím hromadných sdělovacích prostředků. Ve většině krajů již tyto seznamy existují, ale bylo by vhodné rozšířit je i o takzvané „army-shopy“ a další podobné prodejny, jelikož i když tyto prodejny nemusejí nabízet dané zboží stále a bylo by potřeba více hlídat aktuálnost a dostupnost prostředků, mohou zaujmout především jejich cenou. Tím by se patrně zvýšila finanční dostupnost těchto prostředků pro větší počet obyvatelstva.

Další problematickou otázkou byla otázka číslo dvanáct, kde měli dotázaní odpovědět, jaký varovný signál uslyší například při vzniku havárie s únikem nebezpečné látky. V této otázce odpověděla správně pouze polovina dotázaných a to, že by uslyšeli tón sirény, který je kolísavý, trvá 140 vteřin a může zaznít až třikrát po sobě. Tato neznalost je patrně důsledkem neinformovanosti o dané problematice, a proto by bylo vhodné se na tento problém zaměřit již u žáků základní školy a u dospělého obyvatelstva například formou přednášek nebo i letáků. Samozřejmě již záleží na každém jednotlivci, zda bude chtít dané informace získat.

7.1 Doporučení vyplývající z výsledků dotazníkového šetření

V případě složek integrovaného záchranného systému by bylo přínosné zvýšit počet cvičení, kde by hrály svou roli prostředky individuální i improvizované ochrany. Při těchto cvičeních by bylo vhodné zapojit co největší počet obyvatelstva. Například cvičení při použití špinavé bomby, které navrhli samotní příslušníci Hasičského záchranného sboru, by byli potřeba jak figuranti, kteří by simulovali zraněné, tak běžné obyvatelstvo, které by bylo nutno informovat a zejména evakuovat ze zasažené oblasti.

Dále, co se týká informovanosti obyvatelstva, by bylo přínosné více angažovat zejména média. Konkrétně by mohla být založena v běžně dostupných novinách, jako je např. Dnes, Lidové noviny nebo Právo, rubrika na téma ochrany obyvatelstva. V ní by si čtenáři mohli například v týdenních intervalech přečíst přílohu, která by se vždy konkrétně zaměřila na určitou oblast ochrany obyvatelstva, mimo jiné i na téma individuální a improvizované ochrany. Další možností jak zaujmout obyvatelstvo touto tematikou je založení speciálního televizního pořadu na téma integrovaný záchranný systém a ochrana obyvatelstva. Podobné projekty již existují, ale nejsou pravidelně vysílány, a tudíž záleží čistě na každém, zda si tento materiál momentálně aktivně vyhledá. Další možností je větší informovanost na oblíbených sociálních sítích, jako je například Facebook, Twitter atd. Vzhledem k tomu, že v dnešní době jsou sice informace o dané problematice dostupné, ale spoléhají spíše na aktivní vyhledávání informací přímo obyvatelstvem, podání informací pomocí médií je přímočařejší a zajistí jeho lepší dostupnost.

Další doporučení se týká finanční otázky prostředků zejména individuální ochrany obyvatelstva. I když se může zdát, že tyto prostředky nebudou třeba, měly by se dále zachovat minimálně na úrovni, na jaké jsou nyní. Vhodné by bylo nakoupit prostředky pro větší množství obyvatelstva, zachovat současné prostředky, ale zároveň zakoupit nové, které by

byly modernější a postupně do budoucna začít obměňovat i starší prostředky individuální ochrany. Je možnost zlepšení v oblasti vývoje a výzkumu nových prostředků například prostřednictvím nanotechnologií. Dále by bylo žádoucí v případě dokoupení prostředků individuální ochrany tyto prostředky používat i v zónách havarijního plánování v případě úniku nebezpečné látky a seznámení obyvatelstva s použitím těchto prostředků.

Hlavním doporučením pro obyvatelstvo je především to, aby aktivněji vyhledávalo informace jak obecně na téma ochrany obyvatelstva, tak konkrétně na dané téma individuální a improvizované ochrany. Nejen že získáním těchto informací bude v krizové situaci lépe připraveno, ale bude moci i lépe spolupracovat se složkami integrovaného záchranného systému. K informování o dané problematice lze využít velkého množství materiálu. Tento materiál je k dispozici zejména na stránkách Hasičského záchranného sboru České republiky, dále se jedná o projekty jako je například Záchranný kruh. Dalším významným zdrojem informací mohou být například kalendáře jaderných elektráren Dukovany a Temelín, kde je zpracována problematika ochrany obyvatelstva (například o improvizované ochraně těla). Jako zdroj užitečných informací mohou sloužit i bakalářské, diplomové a disertační práce na toto téma. Dalším doporučením obyvatelstvu je udělat si vlastní balíček prostředků individuální ochrany, kdy by si každý člen domácnosti zakoupil ochranné prostředky. V tomto balíčku by se měl nacházet alespoň ochranný oblek v podobě chemické pláštěnky, takzvané „JéPěčko“, které se dnes dá pořídit za velice příznivé ceny. Ochranná maska s universálním filtrem by jistě také neměla chybět v tomto balíčku prostředků individuální ochrany. Masku může obyvatelstvo zakoupit buď ve specializovaných obchodech, nebo v již zmiňovaných „army-shopech“.

Dalším doporučením je zavést speciální pracovní pozici v každém kraji v rámci Hasičského záchranného sboru kraje. Na této pracovní pozici by se dotýčný/á zabýval/a především řešením dotazů přímo od obyvatelstva v rámci ochrany obyvatelstva, což by jistě občanům usnadnilo přístup k informacím. Ne každý je totiž schopen je aktivně vyhledávat, jde tedy především o ulehčení a individuálnější přístup k ochraně obyvatelstva. V rámci této pracovní pozice by mohly být vyčleněny přímo hodiny i na takzvané „online dotazování“, kdy by obyvatelstvo mohlo klást konkrétní dotazy (například zda se v okolí jejich bydliště nachází zdroj ohrožení, co se může případně stát a jak se na krizovou situaci připravit). Dále by se obyvatelé i tímto způsobem mohli dozvědět něco o činnosti složek integrovaného záchranného systému, i jak by probíhaly konkrétní situace, například evakuace.

Mezi zjištěné informace by mohly patřit i informace o správném použití prostředků individuální a improvizované ochrany obyvatelstva, kde je možné je zakoupit nebo jak je vyrobit. Toto dotazování bych zprostředkoval prostřednictvím odkazu na stránkách Hasičského záchranného sboru kraje. Kdo by měl dotaz k problematice ochrany obyvatelstva, mohl by vznést dotaz a pracovník/pracovnice by mu odpověděl/a prostřednictvím emailu nebo v již zmíněném „online dotazování“, které by mohlo probíhat například přes výše zmíněné sociální sítě. Tento pracovník/pracovnice by zároveň i aktivně by například oslovoval zástupce na základních a středních školách, kde by přednášel na téma ochrany obyvatelstva. Přednášky by se týkaly i domovů důchodců. Dále by zprostředkoval/a veřejné přednášky, vždy na určité téma ochrany obyvatelstva. Rovněž by mohl/a psát příspěvky prostřednictvím výše zmíněných novinových článků na téma ochrany obyvatelstva, aby se opět více rozšířila možnost informování obyvatelstva. Další činností tohoto pracovníka by bylo aktivní shánění figurantů k již výše zmíněným modelům cvičení složek integrovaného záchranného systému.

ZÁVĚR

Bakalářské práce byla věnována zjištění současného stavu v oblasti individuální ochrany obyvatelstva ve složkách integrovaného záchranného systému a znalostí obyvatelstva vztahujících se k této problematice. Cílem práce bylo analyzovat současný stav v oblasti individuální ochrany pomocí dotazníkového šetření, následné zpracování dat a navržení případných změn, které budou přínosem pro aktuální stav. Získaná data byla demonstrována v podobě grafů a doplněná komentářem. Tento cíl se podařilo naplnit.

Úvod bakalářské práce se zabýval vymezením pojmu ochrany obyvatelstva v obecné rovině, složkami integrovaného záchranného systému a krizovými stavy a snažil se charakterizovat téma individuální ochrany a základní pojmy, které se vyskytují v této oblasti. Dále bylo popsáno použití improvizované ochrany, historie a současný stav prostředků individuální ochrany.

K získání názorů na aktuální stav v problematice ochrany obyvatelstva a individuální ochrany v základních složkách integrovaného záchranného systému bylo použito tištěných dotazníků, které vyplnilo 109 respondentů. K ověření znalostí v oblasti ochrany obyvatelstva a problematice individuální ochrany bylo využito jak tištěných, tak i elektronických dotazníků, ty zodpovědělo 149 respondentů. Obsah dotazníku pro obyvatelstvo odpovídá základním znalostem, které by měl každý jedinec ovládat. Dotazovaní ochotně spolupracovali a svědomitě vyplnili zadané otázky.

Celkově se tedy vrátilo 258 řádně vyplněných dotazníků, které byly zpracovány a vyhodnoceny v praktické části práce.

V závěru práce byly vyvozeny a navrženy doporučení, které mohou zlepšit aktuální stav individuální ochrany.

Hlavním smyslem bakalářské práce bylo zjistit celkový pohled na současný stav v oblasti individuální a improvizované ochrany, a to jak z úhlu složek integrovaného záchranného systému, tak i z úhlu obyvatelstva. Získání těchto názorů na danou problematiku od složek integrovaného záchranného systému i obyvatelstva bylo stěžejní součástí práce. Závěrem lze konstatovat, že vytýčený cíl bakalářské práce byl splněn.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

- [1] KRATOCHVÍLOVÁ, Danuše a Libor FOLWARCZNY. *Ochrana obyvatelstva*. 2., aktualiz. vyd. V Ostravě: Sdružení požárního a bezpečnostního inženýrství, 2013. Spektrum (Sdružení požárního a bezpečnostního inženýrství). ISBN 978-80-7385-134-7.
- [2] Kolektiv autorů. *Ochrana obyvatelstva: Studijní materiál k modulu E* [online]. Praha: MV-generální ředitelství Hasičského záchranného sboru ČR, 2006 [cit. 2016-03-18]. Dostupné z: www.hzscr.cz/soubor/modul-e-ochrana-obyvatelstva-pdf.aspx
- [3] Varování. In: *Hasičský záchranný sbor České republiky* [online]. Praha: Generální ředitelství Hasičského záchranného sboru ČR, 2011 [cit. 2015-11-10]. Dostupné z: <http://www.hzscr.cz/clanek/varovani-obyvatelstva-v-ceske-republice.aspx>
- [4] *Sebeochrana obyvatelstva: metodická pomůcka pro orgány státní správy, územní samosprávy, právnické osoby a podnikající fyzické osoby*. 2. vyd. Praha: Ministerstvo vnitra - generální ředitelství Hasičského záchranného sboru ČR, 2001. ISBN 80-86284-12-3.
- [5] Ukrytí. In: *Hasičský záchranný sbor České republiky* [online]. Praha: Generální ředitelství Hasičského záchranného sboru ČR, 2014 [cit. 2016-02-17]. Dostupné z: <http://www.hzscr.cz/clanek/ukryti-obyvatelstva-v-ceske-republice.aspx?q=Y2hudW09Mg%3d%3d>
- [6] PACINDA, Štefan a Ján PIVOVARNÍK. *Kolektivní ochrana obyvatelstva*. Vyd. 1. Praha: MV - generální ředitelství Hasičského záchranného sboru ČR, 2010. ISBN 978-80-86640-44-0.
- [7] Evakuace obyvatelstva. In: *Hasičský záchranný sbor České republiky* [online]. Praha: Generální ředitelství Hasičského záchranného sboru ČR, 2015 [cit. 2015-11-10]. Dostupné z: <http://www.hzscr.cz/clanek/evakuace-obyvatelstva.aspx>
- [8] Krizový štáb obce a jeho úkoly. In: *Město POHOŘELICE* [online]. Pohořelice, 2012 [cit. 2016-04-11]. Dostupné z: <http://www.pohorelice.cz/krizovy-stab-ks-obce-a-jeho-ukoly>
- [9] Nouzové přežití. In: *Hasičský záchranný sbor České republiky* [online]. Olomouc: Generální ředitelství Hasičského záchranného sboru ČR, 2016 [cit. 2016-04-16]. Dostupné z: <http://www.hzscr.cz/clanek/informace-pro-informace-pro-obcany-nouzove-preziti.aspx>

- [10] FOLDYNA, Libor. *Nouzové přežití* [online]. Vysoká škola Báňská v Ostravě, Fakulta bezpečnostního inženýrství Katedra požární ochrany a ochrany obyvatelstva, 2007 [cit. 2016-04-16]. Dostupné z: <https://www.fbi.vsb.cz/export/sites/fbi/030/.content/-sys-cs/resource/PDF/Nouzove-preziti.pdf>
- [11] Ochrana obyvatelstva. In: *Hasičský záchranný sbor České republiky* [online]. Praha: Generální ředitelství Hasičského záchranného sboru ČR, 2016 [cit. 2016-03-18]. Dostupné z: <http://www.hzscr.cz/clanek/hzs-usteckeho-kraje-menu-ochrana-obyvatelstva-nouzove-preziti.aspx>
- [12] KROUPA, Miroslav a Milan ŘÍHA. *Integrovaný záchranný systém*. 3., aktualiz. vyd. Praha: Armex, 2008. Skripta pro střední a vyšší odborné školy. ISBN 978-80-86795-59-1.
- [13] ČESKO. Zákon č. 239/2000 Sb., ze dne 28. června 2000, o integrovaném záchranném systému a o změně některých zákonů. In: *Sbírka zákonů*. 2000, částka 73, s. 3461 – 3474. Dostupný z: <http://www.zakonyprolidi.cz/cs/2000-239>
- [14] MARTÍNEK, Bohumír. *Ochrana člověka za mimořádných událostí: příručka pro učitele základních a středních škol*. Vyd. 2., opr. a rozš. Praha: Ministerstvo vnitra - generální ředitelství Hasičského záchranného sboru ČR, 2003. ISBN 80-86640-08-6.
- [15] ČESKO. Zákon č. 110/1998 Sb., Ústavní zákon ze dne 22. dubna 1998, o bezpečnosti České republiky. In: *Sbírka zákonů*. 1998, částka 39, s. 5386 – 5387. Dostupný z: <http://www.zakonyprolidi.cz/cs/1998-110>
- [16] KROUPA, Miroslav. *Prostředky individuální ochrany: příručka pro orgány státní správy, územní samosprávy, právnické osoby, podnikající fyzické osoby a obyvatelstvo*. Vyd. 1. Praha: Ministerstvo vnitra - generální ředitelství Hasičského záchranného sboru ČR, 2003. ISBN 80-86640-11-6.
- [17] SÝKORA, Vlastimil. *Prostředky pro ochranu dýchacích cest*. Vyd. 1. Praha: Ministerstvo vnitra, generální ředitelství Hasičského záchranného sboru ČR, 2008. ISBN 978-80-86640-95-2.
- [18] PITSCHMANN, Vladimír. *Chemické zbraně a ochrana proti nim*. 1. vyd. Praha: Manus, 2011. ISBN 978-80-86571-11-9.
- [19] Kolektiv autorů. *Koncepce ochrany obyvatelstva do roku 2013 s výhledem do roku 2020*. Praha: Ministerstvo vnitra – GŘ HZS ČR, 2008. Dostupné z: <http://www.hzscr.cz/clanek/koncepce-ochrany-obyvatelstva-do-roku-2013-s-vyhledem-do-roku-2020-503181.aspx>

- [20] Kolektiv autorů. Koncepce ochrany obyvatelstva do roku 2020 s výhledem do roku 2030. Praha: Ministerstvo vnitra – GŘ HZS ČR, 2013. Dostupné z: <http://www.hzscr.cz/clanek/ochrana-obyvatelstva-v-ceske-republice.aspx>
- [21] MIKA, Otakar J, Pavel ZAHRADNÍČEK a Miloš ZEMAN. *Ochrana obyvatelstva: malé kompendium ochrany obyvatelstva*. 1. vyd. Jihlava: Vysoká škola polytechnická, 2012. ISBN 978-80-87035-67-2.
- [22] Kolektiv autorů. Zpráva o stavu ochrany obyvatelstva v České republice 2015. Praha: Ministerstvo vnitra, 2015. Dostupné z: <http://www.hzscr.cz/clanek/ochrana-obyvatelstva-v-ceske-republice.aspx>
- [23] Prostředky individuální ochrany. Hasičský záchranný sbor Moravskoslezského kraje [online]. Nový Jičín, 2007 [cit. 2016-04-06]. Dostupné z: http://www.hasicinj.cz/khp/ind_ochrana.html

SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK

ČR	Česká republika
JSVV	Jednotný systém varování a informování
NATO	North Atlantic Treaty Organization
HZS ČR	Hasičský záchranný sbor České republiky
MU	Mimořádná událost
IZS	Integrovaný záchranný systém
KS	Krizová situace
GŘ HZS ČR	Generální ředitelství hasičského záchranného sboru
PČR	Policie České republiky
ZZS	Zdravotnická záchranná služba
KSt	Krizové stavy
ImO	Improvizované prostředky
PIO	Prostředky individuální ochrany
ORP	Obec s rozšířenou působností
BCHL	Bojové chemické látky

SEZNAM OBRÁZKŮ

<i>Obrázek 1. Schéma JSSV. Zdroj: [1]</i>	13
<i>Obrázek 2. Dětský ochranný vak DV – 65. Zdroj: [23]</i>	29
<i>Obrázek 4. Dětská ochranná kazajka DK - 88. Zdroj: [23]</i>	30
<i>Obrázek 5. Dětská ochranná maska DM - 1. Zdroj [23]</i>	30
<i>Obrázek 6. Ochranná maska CM - 4. Zdroj [23]</i>	31

SEZNAM GRAFŮ

<i>Graf 1. Otázka č. 1. Zdroj: [vlastní]</i>	41
<i>Graf 2. Otázka č. 2. Zdroj: [vlastní]</i>	42
<i>Graf 3. Otázka č. 3. Zdroj: [vlastní]</i>	42
<i>Graf 4. Otázka č. 4. Zdroj: [vlastní]</i>	43
<i>Graf 5. Otázka č. 5. Zdroj: [vlastní]</i>	44
<i>Graf 6. Otázka č. 7. Zdroj: [vlastní]</i>	46
<i>Graf 7. Otázka č. 8. Zdroj: [vlastní]</i>	47
<i>Graf 8. Otázka č. 10. Zdroj: [vlastní]</i>	48
<i>Graf 9. Otázka č. 13. Zdroj: [vlastní]</i>	50
<i>Graf 10. Otázka č. 1. Zdroj: [vlastní]</i>	52
<i>Graf 11. Otázka č. 2. Zdroj: [vlastní]</i>	53
<i>Graf 12. Otázka č. 4. Zdroj: [vlastní]</i>	54
<i>Graf 13. Otázka č. 5. Zdroj: [vlastní]</i>	54
<i>Graf 14. Otázka č. 6. Zdroj: [vlastní]</i>	55
<i>Graf 15. Otázka č. 7. Zdroj: [vlastní]</i>	56
<i>Graf 16. Otázka č. 8. Zdroj: [vlastní]</i>	57
<i>Graf 17. Otázka č. 9. Zdroj: [vlastní]</i>	58
<i>Graf 18. Otázka č. 10. Zdroj: [vlastní]</i>	59
<i>Graf 19. Otázka č. 11. Zdroj: [vlastní]</i>	60
<i>Graf 20. Otázka č. 12. Zdroj: [vlastní]</i>	61

SEZNAM TABULEK

Tabulka 1: Přehled nákladů na plnění ustanovení § 17 Vyhlášky Ministerstva vnitra

č. 380/2002 Sb. 33

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha P I: Dotazník pro složky integrovaného záchranného systému

Příloha P II: Dotazník pro obyvatelstvo

PŘÍLOHA P I: DOTAZNÍK PRO SLOŽKY INTEGROVANÉHO ZÁCHRANNÉHO SYSTÉMU

Dotazníkové šetření o povědomí aktuálního stavu ochrany obyvatelstva a individuální ochrany v základních složkách IZS.

Dobrý den,
věnujte mi prosím několik minut Vašeho času na vyplnění následujícího dotazníku.

Jmenuji se Ladislav Bulant a studuji obor Ochrana obyvatelstva na Fakultě logistiky a krizového řízení v Uherském Hradišti, která spadá pod Univerzitu Tomáše Bati ve Zlíně.

Tento dotazník je určen složkám integrovaného záchranného systému Kraje Vysočina. Dotazník má zjistit Váš názor na aktuální stav ochrany obyvatelstva. Vaše názory mě velice zajímají, jelikož jste součástí složek IZS a jste odborníky na dané téma.

Vyplnění tohoto dotazníku je anonymní a bude sloužit, jako hlavní část mé praktické části bakalářské práce na téma Způsob a rozsah individuální ochrany obyvatelstva ČR.

Vaše Odpovědi prosím zaškrtněte nebo doplňte slovy.

Předem děkuji za Váš čas a zájem.

1. Jste muž nebo žena?

- Muž.
 Žena.

2. Máte v domácnosti zakoupeny nějaké prostředky individuální ochrany?

- Ne, nemám.
 Pokud ano, tak jaké? _____

3. Jste toho názoru, že současný stav ochrany obyvatelstva je dostatečný pro případ vážnější a dlouhodobé krizové situace?

- Ano.
 Pokud ne, co by podle Vás mohlo pomoci situaci zlepšit? _____

4. Jste toho názoru, že by se měly doplnit prostředky individuální ochrany, pro případné použití na maximální počet pro většinu obyvatelstva České republiky?

- Ano.
 Ne.
 Jiná odpověď: _____

5. Jak probíhá krizová komunikace mezi složkami IZS? Napište Váš návrh na zlepšení.

- Špatně. Standardně. Výborně.

Váš návrh na zlepšení: _____

6. Jak hodnotíte úroveň výcvikové činnosti složek IZS? (V případě např.: chemické nebo jaderné havárie,) Případně napište Váš návrh na zlepšení.

7. Myslíte si, že je v rámci prostředků individuální ochrany ještě co zlepšovat? Napište Váš návrh na zlepšení.

Ne, současné prostředky vyhovují.

Pokud ano, návrh na zlepšení: _____

8. Myslíte si, že je informovanost obyvatelstva o individuální a improvizované ochraně dostačující? Případně napište návrh na zlepšení.

Ano.

Ne, návrh: _____

9. Jakým způsobem je zajištěna informovanost obyvatelstva ohledně individuální a improvizované ochrany v Kraji Vysočina?

10. Jste toho názoru, že by měl stát vyčlenit více finančních prostředků na zajištění prostředků individuální ochrany obyvatelstvu?

Ano.

Ne.

11. Jaký typ bezpečnostní hrozby je podle vás nejaktuálnější z hlediska nutnosti případného následného použití prostředků individuální ochrany obyvatelstva?

12. Jaký typ bezpečnostní hrozby je podle vás nejaktuálnější z hlediska nutnosti případného následného použití prostředků improvizované ochrany obyvatelstva?

13. Je oblast individuální a improvizované ochrany podle Vás dostatečně řešena právními normami? Napište Váš návrh na zlepšení.

Ano.

Ne, Váš návrh na zlepšení: _____

14. Myslíte si, že je potřeba lépe vybavit složky IZS, z hlediska ochranných prostředků? (V případě zásahu při MU, např.: chemická nebo jaderná havárie,)

PŘÍLOHA P II: DOTAZNÍK PRO OBYVATELSTVO

Povědomí obyvatelstva o individuální ochraně.

Dobrý den,

věnujte mi prosím několik minut Vašeho času na vyplnění následujícího dotazníku.

Jmenuji se Ladislav Bulant a studuji obor Ochrana obyvatelstva na Fakultě logistiky a krizového řízení v Uherském Hradišti, která spadá pod Univerzitu Tomáše Bati ve Zlíně.

Tento dotazník je určen obyvatelstvu. Dotazník má zjistit Vaše znalosti týkající se ochrany obyvatelstva, zejména pak individuální a improvizované ochrany těla. Vaše znalosti a případné názory mě velice zajímají.

Vyplnění tohoto dotazníku je anonymní a bude sloužit, jako část mé praktické části bakalářské práce na téma Způsob a rozsah individuální ochrany obyvatelstva ČR.

Prosím Vás o nevyužívání externích zdrojů informací (internet, knihy,...) při vyplňování dotazníku a prosím pouze o využití Vašich znalostí o dané problematice! Velice mi to pomůže při objektivitě dotazníkového šetření.

Vaše Odpovědi prosím zaškrtněte nebo doplňte slovy.
Předem děkuji za Váš čas a zájem.

1. Nacházíte se ve věkové kategorii.

15-18 let

18-35 let

35-60 let

nad 60 let

Tyto informace jsou důležité pro správné pochopení a následné vyplnění otázek v dotazníku.

Prostředky individuální ochrany:

Prostředky individuální ochrany ochraňují proti radioaktivním látkám, bojovým chemickým látkám a bojovým biologickým prostředkům a ne proti běžným průmyslovým škodlivinám jako je čpavek, chlór, kysličník siřičitý, formaldehyd apod.

V případě stavu ohrožení státu nebo válečného stavu budou zabezpečovány pouze vybrané kategorie obyvatelstva a uvedené prostředky individuální ochrany budou navedeny do výdejních středisek, aby byly **vydány určeným kategoriím obyvatelstva:**

- děti do 1,5 roku – dětské ochranné vaky
- děti od 1,5 roku do 6 let – dětské ochranné kazajky
- děti od 1,5 roku do 18 let – ochranné masky
- osoby umístěné ve zdravotnických a sociálních zařízeních – ochranné masky
- doprovod výše uvedených – ochranné masky

Do určených kategorií nepatří ani pracovně neaktivní obyvatelstvo, ani státní a samosprávné organizace, ani právnické a podnikající fyzické osoby apod.

Improvizovaná ochrana obyvatelstva:

- K ochraně dýchacích cest, očí a celého těla improvizovanou ochranou se využívá vhodného oděvu, který je dostupný v každé domácnosti.
- Aby ochrana byla co neúčinnější, je potřeba držet se určitých pravidel.
 - Musí být zahalen celý povrch těla,
 - Všechny prostředky musí být řádně utěsněny,
 - Je vhodné použít více vrstev oblečení, popřípadě kombinovat více ochranných prostředků.

2. Máte zakoupeny v domácnosti nějaké prostředky individuální ochrany?

Ne.

Pokud ano, tak jaké? _____

3. Jaké prostředky v domácnosti můžete použít k improvizované ochraně těla?

Uveďte příklad:

4. Při jaké mimořádné události byste použili jedové tablety?

- Průmyslová havárie. Ropná havárie.
 Radiační havárie. Chemická havárie velkého rozsahu

5. Myslíte si, že jste dostatečně informován/a o improvizované ochraně obyvatelstva? Případně navrhněte zlepšení.

- Ano
 Ne

Zlepšení: _____

6. Jste toho názoru, že by měl stát vyčlenit více finančních prostředků na zajištění prostředků individuální ochrany obyvatelstva?

- Ano.
 Ne.
 Jiný:

7. Víte, kde lze případně zakoupit prostředky individuální ochrany?

- Ne, nevím.
 Pokud ano, kde:

8. Zaškrtněte, která informace je správně. Informace se týkají individuální nebo improvizované ochrany. (Možno více odpovědí.)

- Na stránkách složek IZS se mohu dozvědět o individuální ochraně.
 Nemusíme vyhledávat, obce a města mají povinnost nás informovat.
 Zejména na stránkách HZS ČR se mohu dozvědět o improvizované ochraně.
 Nemusíme vyhledávat HZS ČR má povinnost nás informovat a proškolit.
 Nemusíme vyhledávat, riziko vzniku takové události je minimální.
 V příslušném zákoně, předpise nebo vyhlášce, která se zabývá touto problematikou, se mohu dozvědět informace, které potřebuji.
 Během vzdělávacího procesu na ZŠ mě mají za povinnost naučit vše potřebné, z toho důvodu už nemusím vyhledávat žádné další informace.
 Na obecním nebo městském úřadě mohu získat informace, které se týkají ochrany obyvatelstva.
 O této problematice každý den dostatečně informují sdělovací prostředky (TV, rádio,).
 Je zejména povinností státu mít vzdělané občany a tak stát aktivně informuje o této problematice prostřednictvím složek IZS a poté případně nese odpovědnost za případnou neznalost občanů, která se týká dané problematiky.

9. Navštívil jste někdy stránky HZS ČR a hledal/a jste informace týkající se individuální nebo improvizované ochrany?

- Ano
 Ne

10. Domníváte se, že je znalost improvizované a individuální ochrany je důležitá?

- Ano, tuto problematiku by měl znát každý bez ohledu na to, zda někdy dané znalosti bude potřebovat nebo nebude. Tyto znalosti v případě potřeby mohou pomoci nám i našemu okolí.
- Ne, tato problematika se týká pouze obyvatelstva, které se nachází v blízkosti jaderných a chemických zařízení, kde hrozí únik nebezpečné látky.
- Ne, touto problematikou je zbytečné se zabývat, jelikož v případě vzniku mimořádné události budu informován složkami IZS, které mi řeknou, jak se mám zachovat.
- Ano, znalost této problematiky je velice důležitá vzhledem k dnešním událostem ve světě.

11. Jak byste se zachovali v případě, že se Vaše bydliště nachází nedaleko jaderné elektrárny a dojde k úniku radioaktivních látek do ovzduší? (Možno více odpovědí.)

- Nic nedělám, o vše se postarají složky IZS.
- Důkladně zjistím co se děje.
- Pokud je to možné, ihned se přesunu do vyšších pater budovy.
- Poslouchám sdělovací prostředky.
- Budova, do které jsem se přesunul, by měla být proti směru větru.
- Pokud je to možné, přesunu se do nižších pater budovy nebo sklepních prostor.
- V žádném případě se nepřibližuji k místu vzniklé havárie.
- Neprodleně se samovolně evakuuji a co nejrychleji se snažím dostat od místa havárie.
- Nedělám nic, jenom poslouchám pokyny od složek IZS.
- Připravím si prostředky, které mohou sloužit k výrobě improvizované ochrany.
- Nezůstávám v bytě nebo domě a ihned se přesunuji so nejbližšího úkrytu civilní ochrany.
- Počkám až mi složky IZS poskytnou prostředky individuální ochrany.
- Ihned voláme na linku tísňového volání a požadujeme pomoc.

12. Jaký varovný signál uslyšíte, při vzniku například havárie s únikem nebezpečné látky?

- Uslyšíme stejný signál jako „každou první středu v měsíci“, akorát ho uslyšíme v jiném čase a může zaznít až třikrát po sobě.
- Uslyšíme signál, kde je siréna 25 vteřin zapnuta, 10 vteřin vypnuta a opět 25 vteřin zapnuta.
- Uslyšíme tón sirény, který slyšíme „každou první středu v měsíci“, akorát bude doplněn o hlasovou informaci, která se týká vzniku mimořádné události.
- Uslyšíme tón sirény, který je kolísavý, trvá 140 vteřin a může zaznít až třikrát po sobě.
- Žádný tón neuslyšíme